

**МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА
РОБОТА**

10.11 КМР.863 "С"
2021.06.07 08 ПЗ

ГАВРИЛЕЦЬ КИРИЛА АНДРІЙОВИЧА

2021

Інститут економіки та підприємств України
НУБІП України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

НУБІП України

НУБІП України

ДИПЛОМНА РОБОТА
ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО КОМПОНЕНТА В

ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕРЕКЛАДАЧА: ТЕОРІЯ ТА

ПРАКТИКА
НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Науковий керівник:

Дьоміна Вікторія Володимирівна,
доктор педагогічних наук, доцент
НУБІП України

Київ- 2021

АНОТАЦІЯ

НУБІП України

Аналіз культурологічної, педагогічної та психологічної літератури

показав, що проблема формування соціокультурної компетентності є

міждисциплінарною і досліджується досить тривалий час. Важливість

формування соціокультурної компетентності перекладача у процесі

формування його професійної компетентності є одним із головних завдань

які визначають вчені.

Професійна діяльність перекладача в умовах полікультурної демократії вимагає від нього враховувати проблему толерантності культур.

За таких умов формування соціокультурної компетентності стає

критичним. На сьогодні, в українському суспільстві відбуваються

фундаментальні зміни які націлені на створення нового європейського

суспільства, а разом з цим і єдиного європейського соціокультурного

простору. Тому зараз перед університетами стоїть задача на виховання

висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців, які

володітимуть навичками толерантного ставлення до носіїв інших мов та

культур. За таких умов засвоєння знань, умінь та навичок, як мета

професійної підготовки майбутніх перекладачів втрачає дієздатність.

Освітня кваліфікація стає лише складовою професійної кваліфікації

перекладача. Соціокультурна компетенція стає тим засобом яких дасть

можливість перекладачам більш продуктивно налагоджувати контакт з

представниками іншомовних культур, і разом з цим більш успішно

виконувати свою професійну діяльність. У дослідженні термін

“соціокультурна компетентність” був визначений як складне,

індивідуально-психологічне утворення, що об’єднує в собі соціокультурні

знання, особистісне ставлення особистості до іншомовних культур.

Наявність соціокультурної компетентності у перекладача дає йому

можливість почуватися більш впевнено і комфортно в іншомовному

соціокультурному середовищі, завдяки володінню різними способами застосування іноземної мови. Дана компетенція характеризує теоретичну і практичну готовність перекладача до соціокультурної діяльності та розвитку відповідних якостей.

У ході дослідження та на підставі аналізу наукових джерел щодо проблеми формування соціокультурної компетентності були визначені компоненти досліджуваної якості: мотиваційний, поведінковий, когнітивно-ціннісний.

Також було визначено що рівень соціокультурної компетентності перекладачів визначається за трьома критеріями:

1. аксіологічний - мотивація студентів до оволодіння та використання соціокультурних знань; усвідомлення студентами значення соціокультурної компетентності для професійної діяльності; толерантне ставлення до представників різних етнічних груп, носіїв різних мов і культур;
2. лінгво-культурологічний - соціокультурні знання та рівень обізнаності студентів з національно-культурними особливостями носіїв рідної та іноземної мови; готовність використовувати знання в професійній діяльності;
3. практично-комунікативний - вміння студентів використовувати соціокультурні знання у конкретних соціально-мовленневих ситуаціях; досвід спілкування у полікультурному середовищі; саморефлексія студентів до результатів соціокультурної діяльності та рівню сформованості соціокультурних знань.

У ході дослідження було теоретично обґрунтовано методику реалізації педагогічних умов для кращого формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів у системі вищого навчального закладу: використання під час вивчення іноземної мови інтегрованих завдань соціокультурного спрямування з варіативним змістом; вивчення національно-культурних особливостей та специфіки національної

комунікативної поведінки носіїв іноземної мови; забезпечення ціннісної орієнтації студентів на соціокультурну діяльність у процесі комплексного використання традиційних та інноваційних методів навчання. Зазначені педагогічні умови можуть бути покладені у розробку методики щодо формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів.

Під час дослідження була розроблена структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності перекладачів. У моделі можна виділити наступні блоки: цільовий (сюди входять мета та завдання щодо формування соціокультурної компетентності); концептуальний (складається з методологічних підходів та педагогічних умов); процесуальний (включає в себе етапи формування соціокультурної компетентності); результативний (до нього входять структурні компоненти соціокультурної компетентності які мають сформуватися під час навчання, а також критерії та рівні оцінювання соціокультурної компетентності).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що були обґрунтовані педагогічні умови для кращого формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів в умовах вищого навчального закладу; були створені рекомендації щодо реалізації педагогічних умов у період професійної підготовки; була створена структурно-функціональна модель досліджуваної якості; була уточнена сутність, структура, критерії, показники та рівні сформованості соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів; набули розвитку положення щодо етапів, форм і методів формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні та впровадженні в практику професійної підготовки в закладах вищої педагогічної освіти структурно-функціональної моделі формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів, педагогічних умов і методики їх реалізації; розробленні методичних рекомендацій для

викладачів педагогічних навчальних закладів, які можуть бути використані з метою вдосконалення та підвищення ефективності формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів.

Проведене дослідження не дає вичерпну відповідь на розгляд усіх аспектів процесу формування соціокультурної компетентності особистості перекладача. Дана робота дає перспективу для подальших досліджень у виявленні можливостей інформаційно-комунікативних технологій щодо формування соціокультурної компетентності; формування соціокультурної компетентності у процесі професійної діяльності перекладача.

SUMMARY

The analysis of culturological, pedagogical and psychological literature showed that the problem of formation of socio-cultural competence is interdisciplinary and has been studied for a long time. The importance of forming the socio-cultural competence of the translator in the process of forming his professional competence is one of the main tasks determined by scientists.

The professional activity of a translator in a multicultural democracy requires him to take into account the problem of cultural tolerance. Under such conditions, the formation of socio-cultural competence becomes critical. Today, fundamental changes are taking place in Ukrainian society, which are aimed at creating a new European society, and at the same time a single European socio-cultural space. Therefore, universities now face the task of educating highly qualified and competitive professionals who will have the skills of tolerant attitude towards speakers of other languages and cultures. Under such conditions, the acquisition of knowledge, skills and abilities as the goal of professional training of future translators loses its capacity. Educational qualification becomes only a component of the professional qualification of a translator. Socio-cultural competence is becoming a means by which translators will be able to establish

more productive contact with representatives of foreign cultures, and at the same time more successfully perform their professional activities. In the study, the term "socio-cultural competence" was defined as a complex, individual-psychological formation that combines socio-cultural knowledge, personal attitude of the individual to foreign cultures. The presence of socio-cultural competence of the translator gives him the opportunity to feel more confident and comfortable in a foreign socio-cultural environment, thanks to the mastery of different ways of using a foreign language. This competence characterizes the theoretical and practical readiness of the translator for socio-cultural activities and the development of relevant qualities.

In the course of the research and on the basis of the analysis of scientific sources on the problem of formation of socio-cultural competence the components of the researched quality were determined: motivational, behavioral, cognitive-value. It was also determined that the level of socio-cultural competence of translators is determined by three criteria:

1. axiological - motivation of students to master and use socio-cultural knowledge; students' awareness of the importance of socio-cultural competence for professional activities; tolerant attitude to representatives of different ethnic groups, speakers of different languages and cultures;
2. linguistic and cultural - socio-cultural knowledge and level of awareness of students with national and cultural characteristics of native and foreign speakers; willingness to use knowledge in professional activities;
3. practical-communicative - the ability of students to use socio-cultural knowledge in specific socio-speech situations; experience of communication in a multicultural environment; self-reflection of students to the results of socio-cultural activities and the level of formation of socio-cultural knowledge.

In the course of the research the method of realization of pedagogical conditions for better formation of sociocultural competence of future translators in the system of higher educational institution was theoretically substantiated: use of integrated tasks of sociocultural orientation with variable content during foreign language study; study of national and cultural features and specifics of national communicative behavior of foreign speakers; ensuring the value orientation of students to socio-cultural activities in the process of integrated use of traditional and innovative teaching methods. These pedagogical conditions can be placed in the development of methods for the formation of socio-cultural competence of future translators.

During the research, a structural and functional model of the formation of socio-cultural competence of translators was developed. The following blocks can be distinguished in the model: target (this includes goals and objectives for the formation of socio-cultural competence); conceptual (consists of methodological approaches and pedagogical conditions); procedural (includes stages of formation of socio-cultural competence); effective (it includes the structural components of socio-cultural competence that should be formed during training, as well as criteria and levels of assessment of socio-cultural competence).

The scientific novelty of the study is that the pedagogical conditions for better formation of socio-cultural competence of future translators in a higher education institution were substantiated; recommendations were made for the implementation of pedagogical conditions in the period of professional training; a structural and functional model of the studied quality was created, the essence, structure, criteria, indicators and levels of formation of socio-cultural competence of future translators were specified; provisions on the stages, forms and methods of forming the socio-cultural competence of future translators have been developed.

The practical significance of the obtained results is to develop and implement in the practice of professional training in institutions of higher pedagogical education structural and functional model of formation of socio-cultural competence of future translators, pedagogical conditions and methods of their implementation, development of methodical recommendations for teachers of pedagogical educational establishments which can be used for the purpose of improvement and increase of efficiency of formation of sociocultural competence of future translators.

The conducted research does not provide a comprehensive answer to the consideration of all aspects of the process of formation of socio-cultural competence of the translator's personality. This work provides prospects for further research in identifying the possibilities of information and communication technologies for the formation of socio-cultural competence; formation of socio-cultural competence in the process of professional activity of a translator.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПОНЕНТА В ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	13
1.1. Важливість формування соціокультурної компетентності в особистості перекладача як педагогічна проблема.....	13
1.2. Суцність та структура соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів.....	20
1.3. Педагогічний потенціал фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови щодо формування соціокультурної компетенції.....	25
Висновки до першого розділу.....	33
РОЗДІЛ 2. ОБГРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПЕРЕКЛАДАЧА В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	36
2.1. Використання інтегрованих завдань соціокультурного спрямування з варіативним змістом у фаховій підготовці перекладача.....	36
2.2. Вивчення національно-культурних особливостей та специфіки національної комунікативної поведінки носіїв іноземної мов.....	41
2.3. Забезпечення ціннісної орієнтації студентів на соціокультурну діяльність у процесі комплексного використання традиційних та інноваційних методів навчання.....	45
2.4. Структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів в умовах вищого навчального закладу.....	52
Висновки до другого розділу.....	64
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
ВСТУП	

Актуальність теми. Україна багатоетнічна та багатокультурна держава, яка прагне стати частиною цілого з іншими країнами Європи, і разом з цим вийти на новий для себе рівень розвитку. Заради цього

впроваджуються нові реформи у різні сфери життєдіяльності, сфера освіти не є виключенням. Так, за Національною стратегією розвитку освітньої системи підготовка сучасних спеціалістів має відбуватися у відповідності з європейськими інтересами та національними стандартами. Пріоритетним

напрямом розвитку освіти визначено компетентнісний підхід, у рамках якого відбувається формування усіх необхідних складових професійної компетентності фахівця. Для сучасного перекладача однією з таких складових є соціокультурна компетенція.

Мета дослідження полягає в розробленні, та науковому обґрунтуванні педагогічних умов і структурно-функціональної моделі формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів в системі вищого педагогічного навчального закладу.

Об'єкт дослідження – підготовка майбутніх перекладачів в вищому педагогічного навчального закладу.

Предмет дослідження – педагогічні умови та структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання низки конкретних завдань:

1. З'ясувати стан дослідження проблеми у педагогічній теорії і практичній діяльності вищих педагогічних навчальних закладів.

2. Визначити структуру, критерії, показники та рівні сформованості соціокультурної компетенції перекладача.

3. Обґрунтувати педагогічні умови, що забезпечують ефективність формування соціокультурної компетенції

НУБІП України

майбутніх перекладачів та розробити структурно-функціональну модель формування соціокультурної компетенції.

Методи дослідження. На різних етапах роботи використано

комплекс методів наукового педагогічного дослідження:

- *теоретичного рівня:* узагальнення наукової інформації з проблеми дослідження, навчально-методичної та нормативної документації; метод теоретичного аналізу і синтезу для визначення мети, предмета, завдань дослідження, метод моделювання для розробки структурно-функціональної моделі формування соціокультурної компетенції студентів вищих педагогічних навчальних закладів в процесі вивчення іноземної мови;
- *емпіричного рівня:* цілеспрямоване спостереження, бесіди з викладачами та студентами; вивчення методичної бази вищих педагогічних навчальних закладів, продуктів навчально-пізнавальної діяльності; самооцінка та оцінка рівня сформованості соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів у процесі професійної підготовки.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні

та впровадженні в практику професійної підготовки в закладах вищої

педагогічної освіти структурно-функціональної моделі формування

соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів, педагогічних умов і

рекомендацій щодо їх реалізації; подальше розроблення методичних

рекомендацій для викладачів педагогічних навчальних закладів, які можуть

бути використані з метою вдосконалення та підвищення ефективності

формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що були

обґрунтовані педагогічні умови для кращого формування соціокультурної

компетентності майбутніх перекладачів в умовах вищого навчального закладу; були створені рекомендації щодо реалізації педагогічних умов, у період професійної підготовки; була створена структурно-функціональна модель досліджуваної якості; була уточнена сутність, структура, критерії, показники та рівні сформованості соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів; набули розвитку положення щодо етапів, форм і методів формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПОНЕНТА В ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

1.1. Важливість формування соціокультурної компетентності в особистості перекладача як педагогічна проблема

Неперервність освіти є важливим фактором розвитку для спеціаліста будь-якого профілю. Професійна діяльність перекладача в умовах полікультурної демократії вимагає від нього врахувати проблему толерантності культур. За таких умов формування соціокультурної компетентності для перекладача є критичним.

В сучасних умовах глобалізації України до сучасного європейського суспільства саме соціокультурна компетентність є тим засобом який допоможе перекладачеві налагодити діалог між представниками різних культур до культурного збагачення та взаєморозуміння.

В таких умовах освітня кваліфікація майбутнього перекладача на сьогодні є лише складовою його професійної кваліфікації. Засвоєння знань, умінь та навичок не є достатнім для конкурентоспроможності на ринку праці. Навіть високий рівень знання іноземної мови ще не гарантує перекладачеві успішної професійної діяльності.

На сьогодні, вченими (І. Бех, І. Зазюн, С. Максименко, та ін.) головна функція освіти визначається як соціокультурна адаптація людини у світі [25, с. 148]. Саме цьому і сприяє соціокультурна компетентність. Окрім трансляції культури через освіту, також відбувається інтеріоризація культурних особливостей носіїв іноземної мови майбутнім перекладачам. Аналіз педагогічної літератури та досвід автора засвідчив, що випускники педагогічних вищих навчальних закладів недостатньо знають про культуру та соціокультурне середовище країн іноземні мови яких вони вивчають.

Більш того, майбутні фахівці інколи не відчують потреби в поширенні своїх соціокультурних знань. Тобто, вони не тільки не готові до міжкультурного спілкування, а й недооцінюють важливість врахування знань іншомовної культури для повноцінної взаємодії з представниками іншої мови та культури.

На сьогодні в Україні досить гостро стоїть питання оновлення змісту освіти, відповідно до вимог європейської системи освіти. Важливим є підвищення якості підготовки спеціалістів, а також їх конкурентоспроможність відповідно до вимог сучасного міжнародного ринку праці. Не менш важливим є створення умов для переміщення студентів між Україною і Європою. Задля вирішення всіх цих проблем в освітній сфері відбувається процес впровадження системи кваліфікацій.

Основою для Національної системи кваліфікації (НСК) є визнана на національному і міжнародному рівні національна рамка кваліфікацій (НРК). НРК дасть змогу порівнювати, вимірювати і співвідносити досягнення у галузі освіти.

Основні цілі НРК наступні:

- ❖ встановити спільні системи координат для результатів навчання і рівнів компетенції, для чого рівні та їх опис формуються у загальному вигляді, що забезпечує охоплення всього різноманіття кваліфікацій, які діють на рівні національних систем і галузей;
- ❖ задати спільну систему координат для забезпечення якості і розвитку освіти;
- ❖ задати спільну систему координат для структур, які відповідають за визнання результатів освіти;
- ❖ задати спільну систему координат для органів управління освітою та закладами освіти в частині порівняння запропонованої освіти з освітою в інших країнах;

❖ для кожного рівня кваліфікації мають бути передбачені свої типи дипломів/свідоцтв/сертифікатів, які будуть забезпечувати систему освіти і визначати умови переходу з одного рівня на інший [192].

Таким чином, оцінка кваліфікацій буде здійснюватися не за зовнішніми ознаками чи ресурсами навчання, такими як тривалість освіти, місце набуття освіти, а за результатами навчання, тобто конкретними знаннями, навичками, якостями та компетенціями які були сформовані під час навчання.

Зарубіжні дослідники (Р. Хайгерті, А. Мейхью та ін.) розглядають професіоналів як носіїв шести типів професійних компетенцій, які є стержнем професійної кваліфікації (рис. 1.1) [65, с. 115].

Міжнародна Організація економічного співробітництва та розвитку (з англ. “Organization for Economic Cooperation and Development”, OECD) визначає професійну компетентність як здатність особистості успішно відповідати зазначеним вимогам або виконувати встановлені завдання професійною діяльністю [77, с. 56]. Враховуючи це, ми вважаємо соціокультурну компетенцію складовою професійної компетентності перекладача.

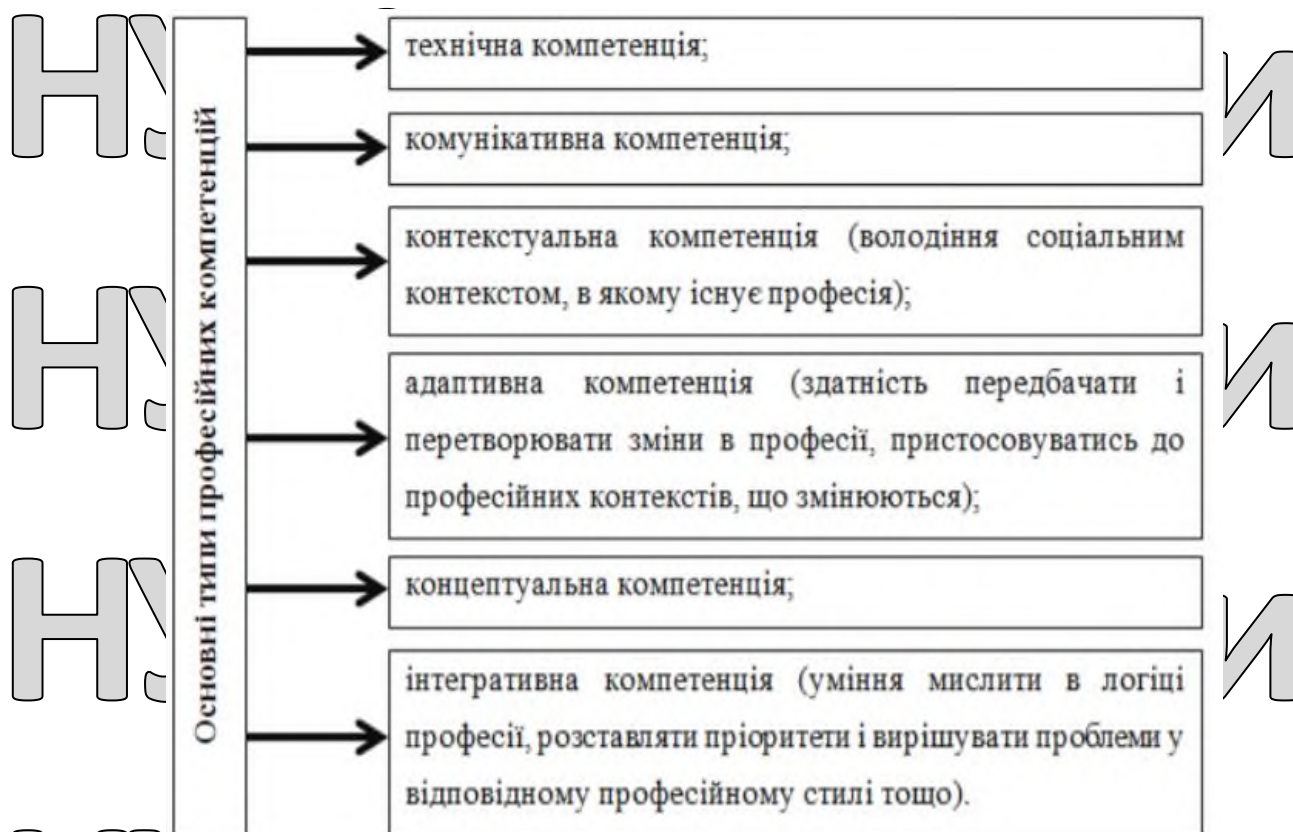

Рис. 1.1. Основні типи професійних компетенцій

Далі, ми вважаємо за необхідне розглянути ключові поняття нашого дослідження – соціокультурна компетенція.

Поняття “компетенція” є більш широким порівняно з поняттями “знання”, “уміння” та “навички”. Воно враховує цілісний напрям особистості, такі як здатність долати труднощі, мотивацію, ціннісні орієнтири, самостійність особистості, її стереотипи, творчу ініціативу, цілеспрямованість до мети та інші.

Поняття соціокультурна компетенція не є новим, проте науковці і досі не прийшли до однозначного формування даного терміну. В нашому дослідженні ми зазначимо формулювання які є найбільш близькими до мети та цілей нашого дослідження.

Одне з перших трактувань поняття “соціокультурна компетентність” було запропоноване фахівцями Ради Європи Яном ван Эка та Джоном Л. М.

Тримом у дослідженні “Threshold 1990”. Згідно з даним документом, соціокультурна компетенція визначається як аспект комунікативної здатності особистості, який містить ті специфічні особливості суспільства та його культури, такі як здатність до адекватної взаємодії в ситуаціях повсякденного життя, становлення і підтримки соціальних контактів за допомогою комунікації. Ці особливості проявляються в комунікативній поведінці членів даного суспільства. Науковці класифікують ці ознаки як “соціальні конвенції”, “соціальні ритуали” та “універсальний досвід”, оволодіння якими є необхідною умовою для успішної комунікації [144, с. 24].

Одним із перших вітчизняних науковців який сформулював поняття соціокультурна компетенція був О. Жорнов. На думку вченого соціокультурна компетенція - це вміння і готовність застосовувати сукупність соціопедагогічних, соціолінгвістичних, соціопсихологічних, країнознавчих та міжкультурних знань для досягнення порозуміння між особами або групами, які є представниками різних соціумів та в межах соціокультурного контексту однієї із сторін [77, с. 94].

М. Лук'янова розглядає термін “соціокультурна компетентність” у психолого-педагогічному концепті. На думку вченої соціокультурна компетенція - це сукупність певних якостей особистості, яка має високий рівень професійної підготовки до фахової діяльності [66, с. 56].

На основі педагогічних досліджень Т. Жукова трактує поняття соціокультурної компетентності як властивість особистості, яка характеризується її готовністю до соціокультурної діяльності. Вчена також зазначає що дана якість особистості допомагає визначати ціннісні орієнтації та сприяє їх формуванню [134].

І. Процюк визначає поняття “соціокультурна компетентність” як комплекс знань національної культури, культурної специфіки мовної поведінки носіїв відповідної мови, а також можливість користуватися цими

знаннями. На думку науковця, соціокультурна компетентність нерозривно пов'язане з формуванням особистості у сучасних умовах. За яких людина має можливість усвідомлювати себе у суспільстві, і разом з тим усвідомлювати суспільство у собі, яке вона може змінювати [134].

О. Жежера вважає що соціокультурну компетентність доцільно розглядати як характеристику особистості. На думку вченого дана якість формується на базі набутих знань у соціальній та культурній сфері життя, і є важливим фактором для розвитку особистості, її соціалізації у сучасному суспільстві та культурному самовизначенні [77, с. 94].

М. Максимець під терміном соціокультурної компетентності розуміє здатність людини виявляти активну і відповідальну життєдіяльність у соціумі на засадах демократичності, гуманізму та толерантності [67, с. 212].

На думку П. Сисоевго соціокультурна компетентність це рівень знань соціокультурного контексту у поєднанні з досвідом спілкування в різних соціокультурних ситуаціях [82, с. 12].

М. Шиловська у своїх дослідженнях дійшла до висновку що наявність соціокультурної компетентності є системотвірним чинником професійної культури філолога. На думку вченої соціокультурна компетентність робить людину більш відкритою до комунікації, та самодостатньою. М. Шиловська вважає що соціокультурна компетентність - це складна комплексна характеристика, яка відображає інтеграцію професійних знань, особистісних якостей і практичних умінь [324].

Т. Фоменко трактує поняття соціокультурної компетентності як здатність та готовність особистості до міжкультурного спілкування з представниками інших культур. Науковець також вважає що дана якість є важливим фактором розвитку особистості, її соціалізації у сучасному світі, та самовизначенні [98].

На думку С. Пахотіна соціокультурна компетентність - це сукупність знань, умінь та якостей особистості, які необхідні їй під час міжкультурної комунікації відповідно до культурних і соціальних норм комунікативної поведінки [110, с. 6].

О. Квасник вважає що при оптимальному рівні соціокультурної компетентності у людини формується система знань, умінь та навичок, які дозволяють будувати позитивні та продуктивні відносини з різними людьми, у тому числі і несхожими за різними параметрами: релігійними, расовими, соціальними і тд [105, с. 157].

На основі власних досліджень І. Закірянова прийшла до такого визначення соціокультурної компетентності. На думку вченої соціокультурна компетентність - це інтегральна якість особистості, яка дає їй можливість на основі системи знань визначати свої ціннісні переваги, виходячи з них конструювати свою поведінку в інших до взаємодії, а також самореалізуватися в конкретних культурно-історичних умовах власної життєдіяльності [83].

Як можна побачити з цих визначень, наявність соціокультурної компетентності є дуже важливою під час міжкультурної комунікації. А отже її формування має бути першочерговою задачею під час навчання майбутніх перекладачів.

Формування соціокультурної компетентності майбутнього перекладача в умовах навчання в вищому навчальному закладі буде ефективно за наступних умов: забезпечення особистісно-розвивального характеру процесу навчання на основі ідей міжкультурної комунікації, тобто в дусі міжнародного взаєморозуміння і толерантності до своєї та чужої культури; організація відносин "викладач - студент",

“викладач – група студентів”, “студент – група студентів” на принципах взаєморозуміння та співробітництва; використання оптимального

поєднання форм, методів і засобів у навчальній та навчально професійній діяльності.

Аналізуючи усе вище сказане, ми доходимо висновку що соціокультурна компетентність - це якість особистості, яка дає їй змогу не

тільки більш продуктивно спілкуватися з представниками іншомовної культури, але і почуватися більш впевнено та комфортно в іншомовному

соціокультурному середовищі. Дана компетентність характеризує готовність спеціаліста до соціокультурної діяльності. Вона також є

важливим фактором розвитку особистості та її соціалізації у сучасному суспільстві. А за сучасних умов, стає важливим інструментом для

перекладача у професійній діяльності.

1.2. Сутність та структура соціокультурної компетенції

майбутніх перекладачів

Далі для дослідження вважаємо важливим розкрити сутність та структуру поняття “соціокультурна компетенція”. Як ми зазначили в

минулому пункті серед науковці не має єдиного визначення поняття соціокультурна компетенція. Через це, не має єдиної і загальноприйнятої

структури та сутності цього терміну. Тому ми розглянемо різні підходи інших вчених до визначення структури та сутності терміну який нас

цікавить, і вже на цій базі спробуємо дати власне визначення.

І. Закір'янова визначає сутність соціокультурної компетенції як особистісну характеристику. На її думку, соціокультурна компетенція є в кожній людині, проте її потрібно цілеспрямовано розвивати, аби вона могла

давати користь. Так, на думку вченої високорозвинена соціокультурна компетенція допомагає досягти особистості соціальної зрілості, краще розуміти інших і більш реально оцінювати себе, а також формує в ній прагнення до безперервного росту і вдосконалення своїх знань [83].

З. Корнева та О. Тарнопольский визначають соціокультурну компетенцію як інструмент виховання міжнародно орієнтованої особистості. На думку групи вчених, спеціаліст з високим рівнем соціокультурної компетенції здатен на взаємовизнання різних культур, співвідносити різні мовні засоби з метою, цілями та умовами спілкування, вміти організувати комунікацію відповідно до культурних та соціальних норм поведінки, які прийняті у носіїв мови. Складовими соціокультурної компетенції вчені визначають уміння, знання та навички з іноземної мови, спеціальних дисциплін (країнознавство, соціолінгвістика, психологія), а також професійно та особистісно значущі цінності та якості, необхідні спеціалісту для успішної професійної діяльності [118].

Л. Шутовська визначає соціокультурну компетенцію як комплекс знань який розвивається у процесі соціокультурного виховання. До цього комплексу входять цінності, вірування, звичаї, народні традиції досліджуваної мови, а також досягнення культури, властивих певному суспільству які характеризують його [110].

Т. Колодько визначає соціокультурну компетенцію як інтегративне утворення яке складається з країнознавчих та соціолінгвістичних знань, вмінь та навичок. На думку вченою, соціокультурна компетентність допомагає спеціалісту співвіднести мовні засоби з мовні засоби з ціллю та умовами спілкування; дає можливість організувати мовленнєве спілкування відповідно до соціальних норм поведінки, прийнятих у носіїв мови; дозволяє використовувати мовні засоби більш ефективно [115].

Соціокультурна компетентність майбутніх перекладачів, на думку С. Шеховцової, представляє собою особистісну якість, яка формуються під

час професійної підготовки студента у навчальному закладі і під час безпосередньо професійної діяльності у взаємодії з представниками інших мов і культур [100].

Як можна побачити кожне визначення сутності соціокультурної компетентності відрізняється одне від одного. Це не дивно, адже питання щодо сутності і структури соціокультурної компетентності особистості неодноразово були предметом наукових досліджень багатьох вчених.

Так, у “Новому словнику методичних термінів і понять” поняття соціокультурної компетенції визначається як сукупність знань про країну мови, що вивчається, її національно-культурних особливостей, соціальної специфіки та мовної поведінки носіїв мови і здатність користуватися такими знаннями в процесі спілкування, дотримуючись звичаїв, правил поведінки, норм етикету, соціальних умов і стереотипів поведінки носіїв мови. За даним словником соціокультурна компетенція має структуру, у яку входять наступні компоненти:

1. Соціокультурні знання. Вони включають відомості про країну досліджуваної мови, духовні цінності і культурні традиції, а також особливості національного менталітету;
2. Досвід спілкування. Це вибір прийняттого стилю спілкування та правильне трактування явищ іншомовної культури;
3. Особистісне ставлення до фактів іншомовної культури, у тому числі це здатність вирішувати соціокультурні конфлікти при спілкуванні;
4. Володіння способами застосування мови – це правильне вживання соціально маркованих мовних одиниць у мовленні в різних сферах міжкультурного спілкування, сприйнятливість до подібності та відмінності між рідними й іншомовними соціокультурними явищами [1, с. 383].

В. Сулейманова також пропонує розгорнуту структуру соціокультурної компетенції. Дослідниця виділяє наступні компоненти:

- Діяльнісно-поведінковий компонент. Цей компонент включає в себе досвід спілкування в полікультурному суспільстві та соціокультурні вміння. Він відповідає за прояв адекватної поведінки в ситуаціях міжкультурного спілкування;
- Мотиваційно-ціннісний компонент. Складається з мотивів, які спонукають особистість до діяльності та взаємодії, переконань та принципів якими керується людина в процесі спілкування.
- Когнітивний компонент. Включає в себе знання з культури, історії, знання традицій, норм та правил спілкування, взаємодії, етикет, а також засоби застосування цих знань [78].

Аналіз вищенаведених досліджень дає підстави стверджувати про відсутність чіткої структури соціокультурної компетенції. На основі сучасних педагогічних досліджень які були проаналізовані, ми визначили наступні компоненти соціокультурної компетентності для майбутніх перекладачів:

А. Поведінковий компонент. Складається з уміння коректно вибрати відповідний стиль спілкування в залежності цілей і мотивів бесіди, та вміння ефективно спілкуватися з представниками інших культур, враховуючи їхні соціокультурні особливості. Даний компонент відповідає за сприйняття загальнолюдських цінностей як професійно значущих, прояву толерантності під час спілкування, вибору коректного стилю спілкування тощо.

В. Когнітивно-ціннісний компонент. Включає в себе знання історичних, країнознавчих особливостей іншомовної культури, а також особливостей способу життя носіїв іншої мови, їх норм, традицій та інше. Відповідає за здатність до продуктивної взаємодії в умовах міжкультурної комунікації

С. Мотиваційний компонент. Складається з мотиваційних утворень, що є у людини: потреб і цілей, атиюдів, поведінкових патернів та інтересів.

Запропоновану нами структур соціальнокультурної компетенції для майбутніх перекладачів можна розглянути на рисунку 1.2.

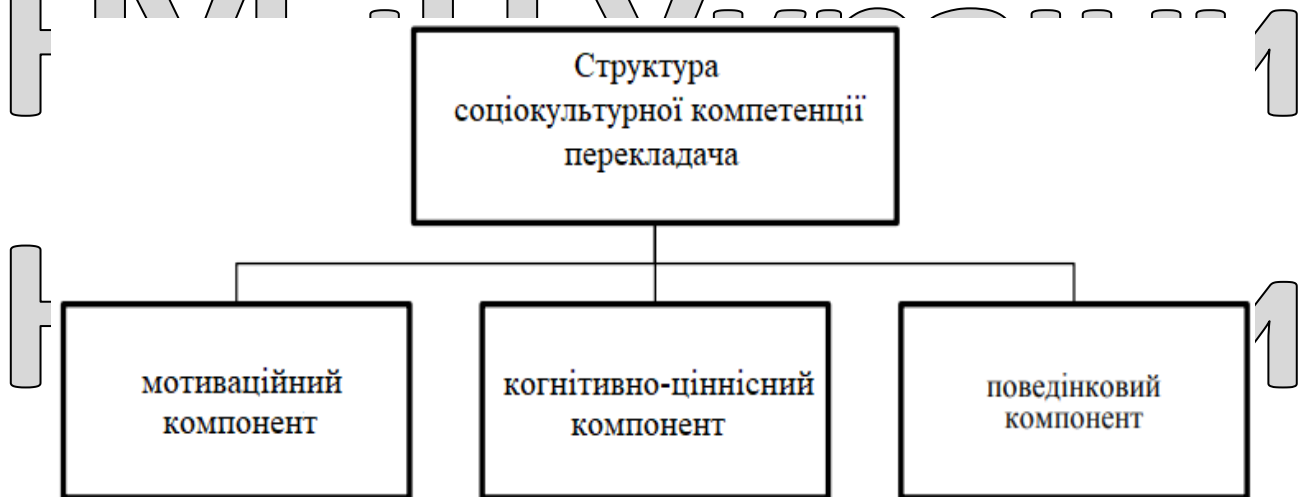

Рис. 1.2. Структура соціокультурної компетенції перекладача

З урахуванням результатів аналізу декількох наукових досліджень нами було з'ясовано, що соціокультурна компетенція майбутнього

перекладача є складним, цілісним, індивідуально-психологічним,

інтегративним утворенням, яке об'єднує в собі соціокультурні знання та

особистісне ставлення до іншомовних культур. Вона дає перекладачеві

змогу до успішної професійної діяльності з представниками різних культур,

почуватися впевнено та комфортно в іншомовному соціокультурному

середовищі завдяки володінню способами застосування іноземної мови.

Дана компетенція характеризує теоретичну і практичну готовність до

соціокультурної діяльності й розвитку відповідних якостей в студентах під

час вивчення іноземної мови та профільних предметів. У структурі

соціокультурної компетенції майбутнього перекладача доцільно

виокремити когнітивно-ціннісний, мотиваційний та поведінковий

компоненти.

З'ясування сутності, структури і змісту соціокультурної компетентності майбутнього перекладача дає нам змогу визначити діагностичний апарат дослідження для аналізу практики її формування у педагогічних навчальних закладах. Формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів було визначено нами як складний, поступовий, неперервний процес активної теоретичної й практичної діяльності студентів, спрямованої на здобування соціокультурних знань, стійкої мотивації до соціокультурної діяльності, здатності успішного спілкування з представниками різних культур й змоги почуватися впевнено та комфортно в іншомовному соціокультурному середовищі.

1.3. Педагогічний потенціал фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови щодо формування соціокультурної компетенції

Аби визначити умови формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів у процесі їхньої професійної підготовки у педагогічному навчальному закладі, доречним буде з'ясувати особливості практичної підготовки щодо розвитку досліджуваної якості та педагогічний потенціал різних дисциплін щодо формування соціокультурної компетенції у студентів.

Для формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів значні потенційні можливості мають дисципліни циклу соціально-гуманітарної підготовки, до таких можна віднести: “Історію України”, “Українську мову”, “Філософію”, “Історія української культури”. Не менший вплив на формування соціокультурної компетенції мають дисципліни циклу фундаментальної загальнопрофесійної

підготовки, а саме: “Вступ до перекладознавства”, “Вступ до мовознавства”, “Теоретична фонетика”, “Теоретична граматики”, “Стилістика”, “Лексикологія”, “Загальне мовознавство”, “Зарубіжна література” та “Психологія”. Дисципліни циклу соціально-гуманітарної

підготовки та циклу фундаментальної загально професійної підготовки розширюють загальнокультурний рівень майбутніх перекладачів. Зазначені дисципліни зобачують студентів необхідними знаннями у галузі відповідного спрямування. Вони забезпечують необхідний для майбутніх фахівців рівень комунікації не тільки у сфері професійного, але і ситуативного спілкування іноземною мовою.

Особливе значення у контексті формування досліджуваної якості мають дисципліни які відносяться до циклу фахової професійної та практичної підготовки. До таких можна віднести “Першу іноземну мову”, “Практичну фонетику”, “Практичну граматику”, “Країнознавство”, “Методику викладання перекладу”, “Другу іноземна мову”. Дисципліни фахової професійно-орієнтованої підготовки знайомлять студентів з засадами та особливостями професійної діяльності, та навчають методикам викладання перекладу. Ці предмети також закладають основи мовознавчих понять, що є важливими для практики усного і писемного мовлення у контексті необхідних граматичних і фонетичних знань. Вони розширюють знання студентів з проблем сучасної лексикології іноземної мов/-и та спонукають до застосування цих знань у наукових дослідженнях і професійній діяльності.

Вивчення майбутніми перекладачами вказаних вище дисциплін покликане забезпечити їх підготовку як фахівців у профільній сфері. Для цього майбутнім перекладачам необхідно розвивати, з-поміж інших якостей, соціокультурну компетенцію.

Проаналізувавши деякі навчальні програми ІУБЦ України на їх можливості формування соціокультурної компетенції для майбутніх

перекладачів. До цих програм, нами були внесені зміни які направлені на розширення соціокультурних знань.

Програма вивчення навчальної дисципліни “Практика усного і писемного мовлення” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напрямку 035 “Філологія (англійська)”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є комунікативні навички вільного володіння англійською мовою у різних ситуаціях спілкування.

Метою навчальної дисципліни є якісне формування та розвиток фонетичних, лексичних, граматичних навичок; розвиток навичок читання, говоріння, аудіювання та письма, розширення словникового запасу з метою використання у мовленнєвих ситуаціях спілкування, розвиток навичок монологічного та діалогічного мовлення; формування мовної культури студентів, формування толерантного ставлення до країни, мова якої вивчається.

Для дослідження важливо зазначити основні завдання вивчення дисципліни “Практика усного і писемного мовлення”, з-поміж яких:

створення у студентів бази знань для вільного користування англійською мовою у професійних, наукових та інших цілях; забезпечення володіння чотирма видами мовленнєвої діяльності на високому рівні, удосконалення мовленнєвої підготовки шляхом використання автентичних англомовних матеріалів; застосування культурологічної інформації та використання власного досвіду оволодіння іноземним мовленням у професійній діяльності.

Студенти, згідно з вимогами освітньо-професійної програми, повинні набути певних знань та умінь щодо аудіювання, читання, говоріння та письма. По закінченню курсу студент може легко зрозуміти практично все, що чує або читає; може аналізувати інформацію з різних усних та письмових джерел, відтворюючи аргументацію та складати зв'язкову

презентацію; може спонтанно висловлювати свої думки, чітко і дуже точно, диференціюючи відтінки значень навіть у найскладніших ситуаціях;

Студент після закінчення курсу може обговорювати питання, пов'язані з наукою та технікою, у тому числі робототехніку та нові винаходи; говорити про знаменитостей, їх життя і світову хроніку, присвячену знаменитостям; використовувати різні методи застосування творчого підходу в усному та письмовому мовленні; обговорювати фінансове планування, давати та запитувати поради про особисті фінанси;

говорити про роль стресу у своєму житті та житті друзів та колег; обговорювати методи проведення досліджень із широкого кола питань.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. *Appearance and character* (англ.) (Зовнішній вигляд і характер (укр.))

2. *Student's life* (англ.) (Студентське життя (укр.))

3. *Seasons and weather* (англ.) (Пори року та погода (укр.))

4. *The House of my dream* (англ.) (Будинок моєї мрії (укр.))

5. *Meats* (англ.) (Харчування (укр.))

6. *Shopping* (англ.) (Покупки (укр.))

7. *Education* (англ.) (Освіта (укр.))

8. *Health Care* (англ.) (Медицина (укр.))

9. *Sports and Games* (англ.) (Спорт та ігри (укр.))

10. *Theatre. Cinema. TV* (англ.) (Театр. Кінотеатр. Телебачення (укр.))

11. *Travelling. City* (англ.) (Подорожі. Місто (укр.))

12. *Bringing up children* (англ.) (Виховання дітей (укр.))

13. *Painting* (англ.) (Живопис (укр.))

14. *Feelings and Emotions. Talking about People* (англ.) (Почуття та емоції. Говоримо про людей (укр.))

15. *Man and Nature* (англ.) (Людина і природа (укр.))

16. *Education in the USA and Great Britain* (англ.) (Освіта в США та Великобританії (укр.))

17. *Courts and trials* (англ.) (Суди та судові процеси (укр.))

18. *Books and reading* (англ.) (Книги і читання (укр.))

19. *Man and Music* (англ.) (Людина і музика (укр.))

20. *Modern Family* (англ.) (Сучасна сім'я (укр.))

21. *Ukraine. UK. The USA today.* (англ.) (Україна. Великобританія

США сьогодні (укр.))

Завдання нашого дослідження полягає у формуванні соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів як складного індивідуально-психологічного утворення, що об'єднує соціокультурні знання та особистісне ставлення до іношомовних культур, і дає змогу успішно спілкуватися з їхніми представниками, почуватися впевнено та комфортно в іношомовному соціокультурному середовищі, завдяки володінню способами застосування іноземної мови.

Задля досягнення цих цілей, ми додали новий матеріал (теоретичний матеріал, вправи, творчі завдання, перегляд відеофрагментів тощо) соціокультурного спрямування до змістових модулів дисципліни “Практичний курс англійської мови” а саме:

Під час вивчення теми *Student's life* (англ.) (Студентське життя (укр.)) студенти можуть переглядати відео-фрагменти про життя студентів у США та Великобританії. Студенти на власні очі можуть побачити як вони живуть, чим займаються під час заняття і після. Цікавим буде завдання з написанням есе, де студенти порівнюють життя студентів України та інших країн, які є особливості в кожному із стилів, що студенти хотіли б змінити після перегляду відео-фрагментів. За допомогою цього студенти зможуть дізнатися більше про студентську культуру в інших країнах.

Під час розгляду теми Seasons and weather (англ.) (Роки року та погода (укр.)) студенти можуть готувати доповіді та презентації щодо погоди та клімату в країнах Великобританії та штатах Америки, наприклад:

Scotland's weather and climate (англ.) ("Погода та клімат Шотландії" (укр.))

"Arizona climate features" (англ.) ("Особливості клімату штату Арізона" (укр.)) і так далі. Студенти зможуть дізнатися

більше про особливості клімату та природи в країнах мови яких вони вивчають.

Під час вивчення теми Meals (англ.) (Харчування (укр.)) студентам можна запропонувати завдання з порівнянням Англійської та Американської кухні, розповісти про особливості харчування в кожній

країні, підготувати презентації в яких студенти можуть розповісти про різні страви, історію появи цих страв, та звісно рецепти приготування цих

страв. За досвідом автора можна сказати що такий підхід до даної теми дуже зацікавить студентів, в них з'явиться бажання дізнатися більше про традиційні страви країн, і звісно приготувати їх

Під час вивчення теми Education (англ.) (Освіта (укр.)), студентам можуть переглянути відео-фрагменти про найвизначніші університети в США та Великобританії, наприклад: *"What is Ivy League"* (англ.) ("Що таке Ліга плюща" (укр.)), *"History of Cambridge University"* (англ.), ("Історія

Кембриджського університету" (укр.)). Також разом із студентами можна

організувати "круглі столи" в яких вони зможуть обговорити феномени освіти в Англії та США, в цьому особливості освіти в цих країнах, як їм вдається залишатися на передових позиціях.

Під час вивчення теми Sports and Games (англ.) (Спорт та ігри (укр.)) студенти можуть підготувати презентації про спортивні ліги (АПЛ, НБА, НФЛ, НХЛ і тд.) та команди з різних видів спорту які існують у

Великобританії, та США. Також цікавим для них буде дізнатися біографії видатних спортсменів цих країн, наприклад *"Frank Lampard. Blue Heart"*

(англ.), (“Френк Лемпарт. Синє серце” (укр.)), “Steven Gerrard - Legend of Anfield” (англ.), (“Стівен Джеррард - Легенда Емфілда” (укр.)), “Kobe Bryant. Mamba Mentality” (англ.), (“Кобі Брайант. Менталітет Мамби”

(укр.)). Також за досвідом автора, можна сказати що більшість студентів

дуже мало знають про деякі види спорту які популярні у США та Англії, це американський футбол, бейсбол, крикет, регбі. Викладач можна

запропонувати студентам до перегляду відео-фрагменти, або самому

підготувати презентації в яких більш детально може розповісти їм про

популярні спортивні змагання. За допомогою цього студенти зможуть

дізнатися більше про сферу спорту в цих країнах і пізніше використовувати

ці знання під час професійної діяльності і неформального спілкування з

іноземними представниками.

Під час вивчення теми Theatre. Cinema. TV (англ.) (Театр. Кінотеатр.

Телебачення (укр.)) студенти можуть підготувати презентації популярних

телепередач, або відомих фільмів у США та Великобританії, також

студентам можна запропонувати пройти тести на тематику кінематографу

та телебачення. Також досить цікавим буде перегляд відео-фрагментів про

найвідоміші театри у Америці та Англії, після цього можна запропонувати

студентам пройти тест на обізнаність у театральному мистецтві цих країн.

За допомогою цього студенти можуть розширити свої знання в сфері

телебачення, театру та кінематографу. Це може допомогти їм як у

професійній діяльності, так і у повсякденному житті.

Під час вивчення теми Travelling. City (англ.) (Подорожі. Місто

(укр.)) студентам можна розповісти цікаві місця які можна відвідати під час

подорожей. Студенти можуть розповісти про різні міста США та

Великобританії. Також студентів можна розподілити на команди, та дати їм

завдання з обдумуванням маршруту, який можна побачити у популярній

телепередачі “Орел та Решка”. Такі завдання зможуть розширити їх знання

щодо культури цих країн, а під час подорожей за кордон допоможуть почуватися більш впевнено.

Під час розгляду теми **Painting (англ.) (Живопис (укр.))** студенти можуть пройти тест на обізнаність у живописі Англії та США, вони також

можуть підготувати презентації про видатних художників, їх життєвий шлях, твори та вплив на мистецтво. Також можна організувати "круглий стіл" за яким студенти матимуть можливість обговорити різні картини

видатних художників США та Великобританії. Все це, допоможе студентам розширити їх знання у культурі, побачити провідні мотиви у мистецтві цих країн.

Під час вивчення теми **Education in the USA and Great Britain (англ.) (Освіта в США та Великобританії (укр.))** студентів можна поділити на команди і за столом дебатів обговорити особливості освіти в США,

Великобританії та Україні, дізнатися які є сильні та слабкі сторони в освітніх системах.

Під час вивчення теми **Books and reading (англ.) (Книги і читання (укр.))** студенти у командах можуть обговорити сучасні або дуже відомі твори або відомих письменників з США та Великобританії. Студенти

можуть підготувати презентації щодо останніх книг які вони прочитали від авторів цих країн. Це допоможе студентам розширити соціокультурні знання.

Під час вивчення теми **Man and Music (англ.) (Людина і музика (укр.))** можна підготувати відеофрагменти про розвиток музики в США і Великобританії. Студенти можуть підготувати презентації про сучасних музикантів, або альбомів які вони хотіли б порекомендувати одне одному.

Вивчення теми **Ukraine. UK. The USA today. (англ.) (Україна. Великобританія США сьогодні (укр.))** може супроводжуватися усіма тими завданнями які були запропоновані раніше. Так як тема досить загальна, в ній буде доречно поговорити про культуру, спорт, громадське життя.

Як можна побачити, дисципліна “Практика усного і писемного мовлення” має великий потенціал щодо формування соціокультурної компетенції. Соціокультурна компетенція передбачає здатність майбутніх перекладачів до успішної взаємодії з представниками інших культур у ситуаціях як професійної діяльності, так і повсякденного життя. Соціокультурна компетенція формує елементи національно-культурної специфіки носіїв відповідної мови, такі як звичаї, правила, норми.

Розширення змісту фахових дисциплін, що вивчають студенти у вищих педагогічних навчальних закладах, шляхом додавання текстів, вправ, аудіо- та відеофайлів соціокультурного спрямування буде позитивно впливати на формування та розвиток їхньої соціокультурної компетенції.

Висновки до першого розділу

Описане в першому розділі дослідження теоретичних засад формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів дає нам змогу зробити наступні висновки.

Аналіз вітчизняної та зарубіжної культурологічної та психолого-педагогічної літератури засвідчив, що проблема формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів є міждисциплінарною проблемою і займає одне з головних місць серед завдань вищої освіти в Україні, що потребує першочергового розв’язання.

Важливість формування соціокультурної компетенції в процесі формування професійної компетентності є одним із невідкладних завдань, як відзначається вітчизняними та зарубіжними вченими. Підготовка соціокультурно компетентного перекладача дозволяє подолати суперечність, що виникає між наявним традиційним професійним рівнем перекладача та сучасними потребами оновленого українського суспільства.

Під час дослідження було з'ясовано, що соціокультурна компетенція перекладача є складним індивідуально-психологічним утворенням, яке об'єднує соціокультурні знання та особистісне ставлення до іншомовних культур, і дає змогу успішно спілкування з представниками.

Соціокультурна компетенція допомагає почуватися більш впевнено та комфортно в іншомовному соціокультурному середовищі. Соціокультурна компетенція характеризує теоретичну і практичну готовність до соціокультурної діяльності й розвитку відповідних якостей. У структурі соціокультурної компетенції перекладача доцільно виділити мотиваційний, когнітивно-ціннісний та поведінковий компонент.

На основі аналізу зарубіжної та вітчизняної літератури щодо проблеми класифікації ключових компетентностей було визначено компоненти, що входять до складу соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів:

- Мотиваційний компонент. Мотиваційні утворення, що є у людини: потреби і цілі, атитюди, поведінкові патерни та інтереси;

- Когнітивно-ціннісний компонент. Знання історичних, Країнознавчих особливостей іншомовної культури, а також особливостей способу життя носіїв іншої мови, їх норм, традицій та інше;

- Поведінковий компонент. Уміння коректно вибрати відповідний стиль спілкування в залежності цілей і мотивів бесіди, та вміння ефективно спілкуватися з представниками інших культур, враховуючи їхні соціокультурні особливості.

Розширення змісту фахових дисциплін шляхом додавання текстів, вправ, аудіо- та відеофайлів соціокультурного спрямування позитивно впливає на розвиток соціокультурної компетенції, і здатності особистості

на адекватне розуміння та повагу до інших мов і культур, виявляти активну і відповідальну життєдіяльність у соціумі.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2.

НУБІП України

ОБГРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПЕРЕКЛАДАЧА В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

НУБІП України

2.1. Використання інтегрованих завдань соціокультурного спрямування з варіативним змістом у фаховій підготовці перекладача

Педагогічні умови варто сприймати як обставини, від яких залежить та за яких відбувається продуктивний педагогічний процес формування компетенції, для даного дослідження нас цікавить процес формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів.

Для організації ефективного впливу на формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів в процесі професійної підготовки в умовах навчання в вищому педагогічному навчальному закладі варто визначити, обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови формування досліджуваної якості.

Відзначимо, що науковці визначають різні чинники і умови, що позитивно впливають на розвиток соціокультурної компетентності особистості. Розглянемо, окремі з них.

Так С. Шехавцова, вважає ефективними такі педагогічні умови, реалізація яких забезпечує більшу ефективність процесу формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів в позанавчальній діяльності університету:

1. впровадження моделі формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів в позанавчальній діяльності університету;

2. реалізація комплексної програми за соціокультурним напрямком у позанавчальну діяльність університету;

3. спрямування позанавчальної діяльності університету на набуття студентами особистісного досвіду у сфері міжкультурної комунікації та перекладу [323].

Вважаємо що використання визначених науковцем педагогічних умов може покращити формування соціокультурної компетенції та збільшить рівень зацікавленості студентів щодо розширення їх соціокультурних знань.

На увагу заслуговує педагогічні умови формування загальнокультурної компетентності майбутніх перекладачів які були обґрунтовані та експериментально перевірені С. Яблоковим засобами інноваційних технологій:

01. інтеграція формалізованої навчальної діяльності з неформальним й інформальним навчанням на засадах інноваційного підходу;

02. створення алгоритму формування загальнокультурної компетентності майбутніх перекладачів на основі впровадження наскрізних навчальних програм;

03. реалізація ідей “діалогу культур” у процесі включення майбутніх перекладачів до міжкультурної комунікації у створеному культурно-освітньому середовищі [334, с. 112].

На думку автора, умови формування алгоритму можна поглибити, оскільки формування цього алгоритму потрібно розробляти не тільки теоретично, але і впроваджувати його на практичному навчанні.

Низку педагогічних умов щодо формування соціокультурної компетенції майбутніх перекладачів пропонує Т. Келодько. За основу науковець бере дидактичну модель формування компетентностей формування, яка передбачає комплексне оволодіння студентами

країнознавчої, лінгвокраїнознавчої та соціолінгвістичної компетентності. На думку вченого до педагогічних умов для успішного формування соціокультурної компетентності можна віднести:

- навчання на основі доцільно відібраного матеріалу з використанням системного та комунікативно-діяльнісного підходів;

- використовувати індивідуальний підхід до надання завдань, з урахуванням творчої діяльності студентів, що стимулюватиме їхній пізнавальний інтерес;

- створення на заняттях соціокультурних ситуацій шляхом інтеграції навчального змісту на основі міжпредметних зв'язків;

- використання колективної комунікативної діяльності майбутніх перекладачів та комунікативних ситуацій як пріоритетних засобів формування соціокультурної компетенції у різних формах спілкування;

- використання спеціально підготовленого курсу, до змісту якого входять доцільно відібрані тематичні тексти та вправи і завдання до них, а також ілюстративний аудіовізуальний матеріал;

- спрямованість навчального процесу на міжкультурну комунікацію, на завдання реального спілкування з носіями мови у типових сферах діяльності та комунікативних ситуаціях [130].

Як можна побачити, дослідники не прийшли до консенсусу щодо тих умов і чинників які найкраще впливатимуть на формування соціокультурної компетентності. Більш того, окремі умови є надто загальними, і їх можна трактувати по-різному.

Аналіз педагогічної та наукової літератури щодо проблеми умов формування соціокультурної компетентності дозволив нам визначити ті педагогічні умови, які на нашу думку найкраще за все допомагатимуть

формувати соціокультурну компетентність. Отже, ми припускає що впровадження в освітній процес наступних педагогічних умов сприятиме формуванню соціокультурної компетентності у майбутніх перекладачів:

→ вивчення культурних особливостей та специфіки національної комунікативної поведінки носіїв іноземної мови;

→ формування ціннісної орієнтації студентів на соціокультурну діяльність;

→ використання інтегрованих завдань соціокультурного спрямування з варіативним змістом під час вивчення іноземної мови.

Тепер обґрунтуємо визначені нами педагогічні умови.

Однією з визначених нами умов є використання інтегрованих завдань соціокультурного спрямування з варіативним змістом.

На сьогодні, перекладачеві, який прагне мати високий рівень соціокультурної компетентності недостатньо бути обізнаним виключно в профільній сфері. Перекладач крім високого рівня іноземної мови має бути ознайомлений з цінностями культури тієї мови, яку він вивчає. Щодо цього можна досягти під час занять психолого-педагогічного циклу, або якщо правильно

інтегрувати завдання з цих дисциплін, під потреби занять з вивчення іноземної мови. Зараз інтеграція є однією із тенденцій розвитку в багатьох сферах, включно з освітою. Зростання наукових знань стирає межі між деякими дисциплінами і науками, адже досліджувані проблеми стають все

більш загальними і їх важко вивчати в межах однієї науки. На нашу думку таке бачення проблеми формування соціокультурної компетенції є доцільним.

Враховуючи сучасні вимоги до процесу підготовки перекладачів особистісно-діяльнісна концепція підготовки фахівців має стати альтернативою традиційній, знаннево-орієнтованій моделі навчання.

Реалізувати особистісно-орієнтований підхід до кожного студента в умовах традиційної моделі навчання досить важко. А можливостей для педагога щодо формування соціокультурної компетентностей за умов традиційного навчання небагато. Все це в свою чергу веде до того що викладач не здатний у повній мірі сприяти ефективному формуванню соціокультурної компетентності для кожного студента.

Кожний студент має своє суб'єктивне бачення, рівень знань іноземної мови та іноземної культури. Особистісно-діяльнісна концепція дозволяє розглядати процес формування соціокультурної компетентності в єдності з процесом формування унікальної особистості майбутнього перекладача.

Використання інтегрованих завдань соціокультурного спрямування дасть змогу студентам систематизувати свої знання з різних дисциплін, що матиме позитивний вплив не тільки на розвиток професійної компетентності, але і соціокультурної компетентності також.

Більш того показником високого рівня соціокультурної компетентності для сучасного перекладача є вміння поєднувати знання з різних галузей, та вміння інтегрувати ці знання із професійними вміннями та навичками.

Розглянемо більш детально особливості інтегрованих завдань соціокультурного спрямування.

Як ми зазначили вище, одним з головних методологічних підходів навчання є компетентнісний. В його основі лежить нове бачення кінцевих результатів навчання. За компетентнісного підходу освітня мета зміщується у бік мобілізації та систематизації знань. Використання компетентнісного підходу у процесі підготовки майбутніх перекладачів зосереджує увагу на

практичній підготовці, що може сприяти набуттю у студентів вмінь розв'язувати нестандартні ситуації у професійній діяльності.

На основі вищесказаного, ми допускаємо що головними цілями інтегрованих завдань соціокультурного спрямування є такі:

➤ розвиток професійного мислення та формування творчого підходу до професійної діяльності;

➤ формування у майбутніх перекладачів практичних вмінь та навичок які будуть корисні для професійної діяльності;

➤ формування у студентів готовності до професійної та соціокультурної діяльності;

➤ поглиблення міждисциплінарних зв'язків та систематизація знань на основі практичного навчання.

Отже, використання інтегрованих завдань соціокультурного спрямування сприяє розвитку складових соціокультурної компетентності; сприяє формуванню мотивації студентів до розвитку.

Зазначимо, що використовувати інтегровані завдання можна як для роботи в групах, так і індивідуально (домашня або самостійна робота).

Отже, на нашу думку, використання інтегрованих завдань соціокультурного спрямування з варіативним змістом під час підготовки майбутніх перекладачів є важливою педагогічною умовою для успішного формування соціокультурної компетенції, адже такі завдання дають студентам можливість засвоїти соціокультурні знання у комплексі з іншими дисциплінами професійного циклу.

2.2. Вивчення національно-культурних особливостей та специфіки національної комунікативної поведінки носіїв іноземної мов

Другою педагогічною умовою яку ми визначили щодо якісного формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів є вивчення національно-культурних особливостей та специфіки національної комунікативної поведінки носіїв іноземної мови.

Володіння соціокультурною компетентністю дає змогу краще розуміти культурні відмінності й особливості носіїв мови. Вивчаючи національно-культурні особливості формується нове світобачення, інша точка зору яка притаманна соціуму вивчаємої мови.

Предметом вивчення іноземної мови є не тільки сама мова, а і мовленнєвої взаємодії, яка неможлива без мовних та лінгвокраїнознавчих знань культури народу-носія мови. При такому підході одним із основних завдань вивчення іноземної мови є виявлення зв'язків між мовою і культурою народу.

За умов традиційного навчання студентам досить складно виявити такі зв'язки. На нашу думку аби зробити цей процес більш ефективним, формування соціокультурної компетентності доцільно реалізувати під час вивчення більшості дисциплін, які передбачені навчальним планом. Так соціокультурна компетентність буде формуватися особистісне новоутворення що не буде пов'язане виключно є одним аспектом особистісного розвитку. При цьому викладачам іноземної мови варто акцентувати увагу на соціокультурних аспектах у існуючих завданнях, або готувати матеріал який матиме соціокультурне спрямування. Більш того, викладач також має використовувати раціональний відбір тих засобів роботи, які будуть забезпечувати не тільки формування високого рівня соціокультурної компетентності, а й якісний розвиток комунікативних умінь, що і досі залишається головною метою вивчення іноземної мови.

На нашу думку покращення змісту дисципліни “Практичний курс усного та писемного мовлення” шляхом додавання тем про специфіку національної комунікативної поведінки та національні-культурні

особливості носіїв мови позитивно впливатиме на формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів. Під час таких занять на яких будуть вивчатися традиції, звичаї, особливості характеру

поведінки представників іноземної культури, викладач може акцентувати увагу на толерантному ставленні до дійсності, тактовному сприйнятті інших людей та їх культур.

Вивчаючи культурні особливості різних іноземних країн, студенти зможуть усвідомлювати відмінності між рідною та іншими культурами, що допоможе враховувати майбутнім перекладачам враховувати ці соціокультурні відмінності під час професійної діяльності.

Беручи вищесказане до уваги, ми стверджуємо що викладачу іноземної мови є більш доцільним підбирати сучасні тексти та завдання на заняття з іноземної мови, уривки з сучасних творів літератури тієї країни, мова якої вивчається. На нашу думку використання на заняттях сучасних

публіцистичних матеріалів допоможе студентам у формуванні соціокультурної компетентності, адже такі матеріали несуть у собі фрагмент національної культури. Вони можуть містити інформацію про політичні, економічні та соціокультурні процеси сучасного іноземного суспільства та відображати специфіку світогляду та світосприйняття представників іншої культури. На нашу думку таке використання мовного

матеріалу викладачем допоможе перетворити заняття з виконання тренувальних вправ на дослідження, яке дозволить студентам використовувати знання з різних дисциплін, а також дасть можливість для мовної комунікації. Адже формувати соціокультурну компетентність

можна тільки в ході активної взаємодії усіх суб'єктів процесу навчання, це буде сприяти розвитку волі і розкритості під час мовленнєвої діяльності що гарним підґрунтям для розвитку різних комунікативних та професійних умінь які будуть корисними для майбутнього перекладача під час

професійної діяльності. До таких вмінь можна віднести: вміння відчувати

партнера; вміння ідентифікувати себе з партнером; вміння бачити ефективно знаходити способи досягнення позитивного кінцевого результату та інші.

Також ми вважаємо що викладачеві під час занять іноземної мови, варто надавати перевагу роботі в малих групах, використовувати такі методи роботи як Дискусія, мозковий шторм, кейс-метод, Презентація, тощо. Такі форми роботи допоможуть студентам швидше і легше приймати рішення, та використовувати імпровізацію. Методична цінність

запропонованого методу роботи полягає в тому що студенти можуть оволодіти професійними знаннями шляхом самостійного вирішення проблем, та активно приймати участь у мовленнєвій діяльності, а не бути пасивними слухачами. Аналіз конкретної ситуації або проблеми відрізняється від традиційних методів тим, що практичні навички набуваються за допомогою реальних прикладів з професійної діяльності.

При цьому викладачеві під час занять також вкрай необхідно використовувати завдання які сприятимуть формуванню рефлексії, тобто осмисленню того, як тебе сприймають іншомовні співрозмовники.

Викладач має розуміти що тільки вивчення іноземної мови не є головною умовою для досягнення продуктивної та адекватної міжспіврозмовниками які є представниками різних культур. Іноземна мова має викладатися не тільки як засіб спілкування та здобуття інформації, а як засіб відкриття іншого культурно світу. Крім цього, стратегічною метою сучасного викладання іноземної мови є формування вміння майбутніх фахівців до активної міжкультурної комунікації. Саме для досягнення таких цілей ми вважаємо вивчення національно-культурних особливостей та специфіки національної комунікативної поведінки носіїв іноземної мови доцільним.

Вивчення іноземної мови за використання таких педагогічних умов допоможе сформувати у студентів знання щодо національно-культурних особливостей країни, норм мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв

мови і підлаштовувати свою поведінку відповідно до цих особливостей і норм.

НУВІІ УКРАЇНИ

2.3. Забезпечення ціннісної орієнтації студентів на соціокультурну діяльність у процесі комплексного використання традиційних та інноваційних методів навчання

НУВІІ УКРАЇНИ

Третьою педагогічною умовою яка покращить формування соціокультурної компетентності майбутнього перекладача на нашу думку є забезпечення ціннісної орієнтації студентів на соціокультурну діяльність у процесі використання традиційних та інноваційних методів навчання.

Одним із завдань курсу вивчення іноземної мови є розвиток у студентів умінь у чотирьох аспектах: говоріння, аудіювання, читання та письма. Для кращого розвитку цих умінь та формування соціокультурної компетентності ми вважаємо за краще використовувати на заняттях з іноземної мови традиційні та інноваційні методи навчання. Методичне забезпечення формування соціокультурної, мовленнєвої та комунікативної компетентностей майбутніх перекладачів має відбуватися з урахуванням діалогічного підходу. За нашим баченням найефективніше цього можна буде досягти за допомогою використання інтерактивних методів навчання, які передбачають як групову взаємодію, так і самостійну діяльність.

Під час впровадження інтерактивних методів навчання для формування соціокультурної компетентності важливо враховувати розробки національних та зарубіжних науковців у цій сфері [217, с. 290].

Ми також вважаємо що формування та розвиток усіх цих якостей відбуватиметься швидше якщо студенти будуть мотивовані на орієнтовані на діяльність.

Багато вчених у сфері педагогіки зазначають, що навіть вмале використання різних методів на заняттях не зробить підготовку фахівців

оптимальною без добре організованої самостійної роботи та бажання студентів самостійно знаходити необхідну інформацію [129, с. 210].

На нашу думку, досягти таких умов у сучасних закладах вищої освіти тільки за допомогою традиційної моделі навчання неможливо. Тому ми і наголошуємо на комплексному використанні традиційних та інноваційних методів навчання. Реалізувати різноманітні методики навчання допоможе активне використання комп'ютерно-орієнтованих технологій, які за останні роки досить глибоко інтегрувалися у освітній процес.

Комбінований стиль навчання є більш якісним рішенням у порівнянні з традиційною системою. Технологія поєднання онлайн-навчання за підтримки інноваційних систем та традиційних методів навчання (лекцій, семінарів, практичних занять) є більш цільовою на якісне та продуктивне використання часу. Адже звільнення від паперової роботи вже є фактором для зацікавлення цільової аудиторії та розвиток новітніх стратегій.

Інформаційне освітнє середовище стає новою педагогічною системою яка об'єднує в собі педагогічні прийоми, засоби управління навчальним процесом, комп'ютерні засоби, освітньо-інформаційні ресурси, технології що спрямовані на формування інтелектуально розвиненої особистості, що володіє всіма необхідними знаннями, уміннями та навичками на високому рівні. На нашу думку таке середовище є важливим засобом для розвитку соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів. Адже студенти зможуть розширювати своє поле знань в такому середовищі більш швидше і якісніше, а також розширювати свої знання у соціокультурній сфері.

Реалізувати інформаційне освітнє середовище для розвитку соціокультурної компетентності та мовленнєвої діяльності можна за допомогою багатьох сервісів, проте ми рекомендуємо для використання Google Classroom. Даний сервіс є одним з багатьох безкоштовних

інструментів запропонованих компанією Google. На початку свого існування сервіс мав на меті допомогти вчителям більш ефективно управляти навчально-методичною літературою через її систематизований розподіл та допомагав налагодити зворотній зв'язок зі студентами.

Одразу після представлення цього проекту, його стали активно використовувати в понад 40 країнах світу (загалом близько 100 тисяч працівників освіти). Першою в списку стала приватна жіноча школа у Брукліні (Нью-Йорк) Fontbonne Hall Academy. Розмарі ДеЛоро, одна із викладачів, за роки своєї професійної діяльності ніколи не вдавалася до користування комп'ютером на своїх заняттях доки її робоче місце не було підключене до хмарної системи Classroom. Після використання, вона стала наголошувати на тому що зворотній зв'язок між вчителем та учнями є досить важливим та допомагає удосконалювати ті елементи навчання які необхідні. За словами Розмарі: *“не можна бути педагогом, залишаючись на одному і тому ж старому шляху”* [143].

Нині сервіс Google Classroom успішно перекладений на 42 мови.

Дана система не є інформаційною системою у повній мірі, проте численні переваги, серед яких простота та зручність користування виправдовує чому цей сервіс є таким популярним.

Сервіс має професійне значення для викладача у досягненні його професійних цілей. Далі перерахуємо і опишемо усі існуючі переваги сервісу Google Classroom.

1. Сервіс допомагає заощаджувати час як студентів, так і викладачів. Все що треба студенту аби отримати доступ до курсу це спеціальний код-доступу який він отримує на пошту від викладача. Викладачі з легкістю можуть додавати нові завдання, оновлювати їх, і в цілому мають велику кількість для керування та налагодження оптимальної роботи курсу. Також

викладач може з легкістю робити масову розсилку завдань і так само легко перевіряти і сортувати бланки відповідей.

2. Великий інструментарій для додавання файлів різного формату. Сервіс підтримує зображення та текстові файли всіх

форматів, більшість відеоформатів. А через те що у всі файли які були додані на курс зберігаються на Google Drive не існує ризику їх втрати. Такий великий вибір форматів дозволяє

вчителям “оживити” їх заняття і зробити і більш цікавими.

3. Сервіс також має багато косметичних інструментів, це дозволяє створити унікальний дизайн сторінки в залежності до специфіки курсу предмета або цільової групи.

4. Сервіс дозволяє викладачам синхронізувати власні додатки, що дає більший простір для колаборацій та розвитку як викладачів, а отже і розвитку викладання матеріалу.

Формування соціокультурної компетентності потребує належного обладнання та особливих умов, а також оригінального підходу до подачі матеріалу. При цьому йде активний розвиток мовленнєвої компетентності що у свою чергу веде до активного розвитку рецептивних (читання, аудіювання) та продуктивних (говоріння, письмо) умінь користування мовою.

Універсальність сервісу Google Classroom відкриває нові шляхи для подання навчального матеріалу. Для викладачів це зручний інструмент для підвищення інтересу до навчання. Наприклад у рамках курсу “Практика усного та писемного мовлення” вчитель може завантажити лекцію або текст

на тему Meals (англ.) (Харчування (укр.)) і разом з цим невелике відео. За допомогою таких нескладних маніпуляцій досягається декілька цілей: студентам одразу стає цікавіше вивчати матеріал, йде формування соціокультурної компетенції, адже студенти через відео можуть дізнатися

більше про культуру представників мову якої вони вивчають, у студентів може з'явитися мотивація щодо розширення своїх знань по вивченій темі.

Не менш ефективним методом формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів є метод проектів, адже саме тільки

мета проекту може мати соціокультурне спрямування. Темі проектів можуть бути як дотичні до теми навчання, так і обрані студентами самостійно. Реалізація проекту соціокультурного спрямування дає змогу

студентам:

→ провести глибокий аналіз навчальної інформації, та підійти творчо до засвоєння навчального матеріалу;

→ навчитися слухати співрозмовників та поважати альтернативну думку;

→ розвивати навички проектної діяльності, самостійної роботи.

Під час роботи над проектом студентам доведеться використовувати знання та вміння з різних галузей науки і мистецтва. У процесі підготовки та презентації проекту студенти використовують інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

Під час формування соціокультурної компетентності ІКТ є незамінним джерелом інформації. Це канал спілкування, що дозволяє студентам здійснювати обмін інформацією як одне з одними, так із представниками інших культур. ІКТ це також засіб для творчості студентів який вони широко використовують під час роботи над проектами, самостійною роботою і тд.

ІКТ також є зручним інструментом для педагога, адже розширює його можливості у формуванні соціокультурної компетентності. Поєднання звуку, зображення і тексту створює нове навчальне середовище. Інтерактивні методи і комплекси з можливостями комп'ютерних програм дозволяють налагодити і розвивати надійний зворотній зв'язок, забезпечити

постійну підтримку, що неможливо за використання більшості традиційних систем навчання. Але ми не агітуємо на повній відмові від традиційних методів підготовки фахівців.

Дослідження свідчать що використання ІКТ в процесі навчання сприяє урізноманітненню форм занять і може до того що головна роль буде відведена студентові [131, с. 238].

Під час формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів значну роль відіграє інтернет комунікація [57 с. 35].

Одним із найкращих способів інтернет комунікації є різні додатки які направлені на інтернаціональну комунікацію. Прикладом таких додатків є Slowly, Tandem, Ablo. Всі ці додатки створені для того аби люди з різних точок світу могли спілкуватися, обмінюватися інформацією, покращувати власні знання іноземних мов. На нашу думку за таких умов спілкування буде активно формуватись соціокультурна компетенція, адже студент буде напряду дізнаватися щось нове про культуру країни мову якої вони вивчають.

Найцікавішою програмою з назначених на нашу думку є Slowly. Розробники перетворили онлайн спілкування на повноцінне листування, яке було популярне у минулому столітті. Наприклад, повідомлення до людини яка проживає у Великобританії йтиме 4 години, відповідь йтиме назад такий самий час. Не дивлячись на те що повідомлення йдуть такий довгий час, у програми досить багато активних користувачів. На нашу думку, така система спілкування є досить цікавою і незвичною, бо людина не витрачає багато часу на спілкування у день, проте більш доцільно підходить до написання листа і питає саме те що її цікавить, а довгий час на очікування тільки підігриває інтерес до отримання відповіді.

Не менш цікавим як для розвитку мовленнєвої діяльності так і формування соціокультурної компетентності буде використання різних навчальних комп'ютерних програм, для прикладу приведемо безкоштовний

онлайн сервіс Kahoot! Цей онлайн сервіс з'явився відносно недавно, у 2013 році. За його допомоги можна організувати тестування, опитування, або навіть турнір між студентами чи навіть командами. Зміст питань може

допомогти вчителю як розвивати мовленнєву діяльність так і формувати соціокультурну компетентність, адже питання можуть мати таке спрямування, і під час участі студент може дізнаватися щось нове про культуру іншої країни.

Окрім різних програм та онлайн сервісів на сьогодні існує велика кількість різних сайтів, соціальних мереж, які є чудовим джерелом інформації, середовищем для навчання, спілкування та обміну інформацією. Для педагогів вони дають можливість вийти за рамки занять, для студентів можливість приєднатися до різних проєктів.

Надамо переклік сайтів на які варто звернути увагу:

- <https://tagul.com> - сервіс для створення хмар слів;
- <https://app.wizer.me> - сервіс для створення власних інтерактивних робочих зошитів з іноземної мови;
- <http://generation.global> - платформа, яка дає можливість підготувати та проводити онлайн-конференції та телемости з учнями різних країн світу;
- <http://etwinning.com.ua> - платформа для створення спільних проєктів з навчальними закладами будь-якої країни;
- <https://smartypins.withgoogle.com> - онлайн-вікторина від компанії Google [66, с. 12-13].

Порівняємо переваги та недоліки традиційних та інноваційних методів викладання під час формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів.

За нашим баченням при використанні традиційних методів навчання мотивація щодо соціокультурної компетентності може виникати тільки через використання додаткових стимулів, проте за використання

інноваційних методів у студентів може з'явитися внутрішні пізнавальні мотиви, які будуть мотивувати його у розширенні знань.

При використанні традиційних методів, студент є пасивними, сам викладач визначає хід процесу. За використання інноваційних методів

студенти є більш активними, вони самі можуть визначати рух процесі навчання, викладач при цьому виконує функцію контролю, а також організовує і заохочує студентів по пошуку інформації з різних джерел. У

студентів виробляються уміння для самостійної роботи, та організації творчої діяльності.

На нашу думку, аби оптимально поєднати традиційні та інноваційні методи з метою формування соціокультурної компетентності викладач має підібрати матеріал та методи відповідно до індивідуальних особливостей студентів та рівня сформованості їх мовленнєвих умінь та знань.

2.4. Структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів в умовах вищого навчального закладу

Повноцінне уявлення щодо процесу формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів в умовах вищого навчального закладу дає метод моделювання. З метою досягнення основних цілей та

завдань дослідження нами була створена структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів. Створена нами модель є схематичним відтворенням даного процесу.

Рішення використати метод моделювання нам здається найбільш оптимальним для нашого дослідження. Адже як свідчать різні педагогічні дослідження модель надає певну інформацію щодо процесів які протікають у так званих “живих системах” [47, с. 8]. Наша структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності у спрощеному вигляді демонструє як виглядає структура, якості, взаємозв'язки та відношення які виникають між елементами досліджуваного процесу та полегшує отримання інформації про нього.

Метод моделювання широко використовується не лише в точних науках, але і досить часто є корисним під час педагогічних досліджень.

На думку С. Архангельського використання моделі у педагогічному дослідженні дозволяє розглядати об'єкт дослідження як елемент взаємопов'язаної системи. Модель, дозволяє відтворити об'єкт дослідження, а також надає нову інформацію про нього [9, с. 112].

А. Конєргін розглядає метод моделювання як можливість опосередкованого пізнання за допомоги штучних і природних систем, які допомагають зберігати певні особливості об'єкта дослідження, які дозволяють демонструвати цей об'єкт у певних відношення і надавати про нього нові знання [141, с. 37].

Проаналізувавши наукові джерела щодо проблеми моделювання у педагогічних процесах, ми зробили проміжний висновок, що незважаючи на те, що модель з одного боку є виключно теоретичним зображенням реального процесу або об'єкта, з іншого боку вона є результатом узагальнення практичного досвіду та теоретичних уявлень про об'єкт.

Доречним тут буде зазначити застереження яке висунув С. Гончаренко щодо можливостей методу моделювання. На думку вченого жодна модель, навіть якщо вона дуже складна, не може дати повного уявлення щодо об'єкту вивчення і точно передбачити його розвиток чи повністю описати його траєкторію руху в якомусь просторі. Через це, як

вважає вчений, науковцям під час побудови моделі доводиться балансувати між повнотою і валідністю моделі [49, с. 120]. Ми повністю погоджуємось з науковцем, що створена нами структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності не показує повного уявлення про об'єкт вивчення.

До особливостей наукових моделей можна віднести їх наближеність; обмеженість уявлення структури чи функціонування об'єкта дослідження; представленість об'єкта лише з деяких сторін.

Основними принципами методу моделювання є *наочність моделі*, за допомогою різних конструкцій, знаків та символів модель стає більш виразною і зрозумілою; *визначеність моделі*, тобто чітке виділення певних сторін вивчення об'єкта, або вивчення об'єкта у системі; *об'єктивність*, тобто проведення дослідження та аналіз отриманих результатів в незалежності від особистісних переконань дослідника. Саме цим принципам відповідає створена нами структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів.

Під час процесу побудови моделі виділяють три етапи:

1. структуризація – формування основних елементів моделі;
2. композиція - формування загальної структурної схеми;
3. регламентації - проектування керуючих впливів [29, с. 112].

У даному підрозділі нами представлено кінцевий варіант розробленої моделі.

Зазначимо, що традиційним під час класифікації моделей є їх поділ на матеріальні (статичні і динамічні) та ідеальні (образи, знакові, уявні) [236, с. 10]. Моделі, які ґрунтуються на певній науковій концепції або теорії називаються концептуальними. Вони поділяються на такі види: логіко-семантичні, елементами котрих є твердження, факти, результати практичних досліджень; структурно-функціональні; причинно-наслідкові,

елементами котрих є певні чинники [236, с. 14]. Як ми зазначили раніше, створена нами модель є структурно-функціональною.

Л. Хуторська та А. Хуторський на основі власних досліджень пропонують використовувати у педагогічних дослідженнях ідеальну модель компетентності. На їх думку така модель дозволить будувати різні конкретні варіанти навчання на всіх етапах неперервної освіти. Вони вважають що загальною моделю не може бути однозначною та простою, бо

компетентності які формуються серед студентів є багатоплановими характеристиками які обумовлені великій кількості внутрішніх та зовнішніх чинників, і їх не можна трактувати як набір певних знань, умінь та навичок. Вчені допускають що великий діапазон у виборі моделювання може допускати різні можливості для вдосконалення.

Процес формування соціокультурної компетентності перекладачів - це досить складна динамічна та багаторівнева система компонентів які орієнтовані на забезпечення певного результату, а саме позитивної динаміки соціокультурної компетентності. Мета задає форми, засоби, зміст, від неї залежить хід педагогічного процесу, а отже і результат. Тому під час визначення мети моделі нами бралось до уваги те що очікуваним результатом, на досягнення якого спрямована діяльність майбутніх перекладачів є їх соціокультурна компетентність та їх позитивна динаміка.

Під час побудови моделі нами було визначено що теоретико-методологічною основою процесу формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів є такі підходи: гуманістичний, аксіологічний, компетентнісний, інтегративний, діяльнісний та культурологічний. Вони були відображені у моделі.

Гуманістичний підхід використовує принцип людинорозумності у процесі формування соціокультурної компетентності. За допомогою нього відбувається гармонізація професійних та соціальних відносин, формування серед майбутніх перекладачів цілісної картини світу, а також

духовної і професійної культури. Гуманістичний підхід передбачає заміну знаннєвого підходу під час засвоєння знань соціокультурного спрямування на особистісно-орієнтований. Це призводить до співпраці та вияву толерантності до представників інших мов і культур, повазі та прийнятті іншої культури, соціальних норм та правил поведінки.

В основі *діяльнісного підходу* лежить твердження про те, що студенти є активними суб'єктами соціокультурної діяльності. Даний підхід передбачає здатність майбутніх перекладачів до міжособистісної та міжкультурної взаємодії у ситуаціях реального міжкультурного спілкуванні з представниками інших культур.

Компетентнісний підхід визначає формування соціокультурної компетентності як однієї із складових професійної компетентності перекладачів. Даний підхід є одним із шляхів оновлення змісту освіти у навчальних закладах. Використання компетентнісного підходу допомагає інтегрувати освітній простір до європейського та світового рівня; підлаштовувати зміст освіти до сучасних проблем. Якщо дивитися на компетентнісний підхід у процесі формування соціокультурної компетенції то він допомагає студентам розвивати особистісні якості і творчі здібності майбутніх перекладачів; формує в них уміння самостійно здобувати нові знані у власній і іншомовній культурі.

Інтегративний підхід направлений на якісне удосконалення педагогічних систем, а разом з цим зумовлює інноваційний тип діяльності сучасних навчальних закладів. Все це призводить до виникнення нової інноваційно-творчої атмосфери між усіма учасниками освітнього процесу.

Під час використання інтегративного підходу у процесі формування соціокультурної компетентності відбувається процес посилення зв'язків між структурними ланками і підвищення ступеня єдності міжпредметних знань.

Культурологічний підхід ґрунтується на дослідженні системи цінностей та об'єктних зв'язків які виникають між людиною і культурою. Використання культурологічного підходу у процесі формування соціокультурної компетентності передбачає розвиток культурних інтересів студента; розвиток творчої діяльності; зростання розширення пізнавальних та соціокультурних інтересів шляхом передачі творчих та культуро-відповідних компонентів. Культурологічний підхід дає можливість розглядати соціокультурну компетентність як процесуальний компонент, а також виокремити в ній ціннісну та мотиваційну складову.

Аксіологічний підхід полягає у формуванні відношення майбутніх перекладачів до соціокультурної діяльності як до цінності. Соціокультурні цінності є складовою загальнолюдських цінностей. До них відносяться: моральні та соціальні норми, світоглядні ідеали. Загальнолюдські цінності становлять основу особистісної моралі, а також є важливою складовою соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів.

Підсумовуючи вищесказане, ми можемо зробити висновок, що використання зазначених методологічних підходів під час навчання у вищому навчальному закладі дає можливість теоретично розглянути шляхи і та способи формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів, а також побудувати та апробувати модель формування досліджуваної якості.

Структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів має включати в себе структуру досліджуваної якості.

Як ми вже зазначали раніше ми вважаємо соціокультурну компетенцію перекладачів складним, індивідуально психологічним утворенням, яке об'єднує у собі соціокультурні знання, особистісне ставлення до іноземних культур, дає можливість більш успішно спілкуватися з представниками іноземних культур і почуватися більш

впевнено та комфортно в іншомовному соціокультурному середовищі.

Соціокультурна компетентність характеризує практичну і теоретичну готовність до соціокультурної діяльності, розвиває необхідні якості серед

студентів під час вивчення іноземної мови. У структурі соціокультурної

компетентності майбутнього перекладача доцільно виділити три компоненти: мотиваційний, поведінковий і когнітивно-ціннісний.

У контексті культурологічного підходу компоненти соціокультурної компетентності можна розглядати як якості особистості які інтегрують професійно значущі для перекладача цінності, знання та навички, і разом з ним забезпечують виконання соціальних та професійних обов'язків.

Провідним видом соціокультурної діяльності майбутнього перекладача є його професійна діяльність, тому важливо розглядати соціокультурну компетентність як складову професійної культури перекладача.

Л. Хоружня вважає, що соціокультурна компетентність перекладача має дві форми прояву: статичну та динамічну [305, с. 14]. Статична форма

демонструє існуючий у особистості рівень розвитку соціокультурної компетентності, рівень сформованості професійних та соціокультурних знань, умінь та навичок. Динамічна форма характеризується в уміннях перекладача реагувати на різні ситуації професійної діяльності та належним

чином організувати процес іншомовної комунікації. За допомогою динамічної форми створюються умови для рефлексії, вибору найкращих професійно-особистісних орієнтирів.

Діалектика розвитку соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів полягає у взаємодії динамічної і статичної форми. Такий розвиток може відбуватися під час професійної підготовки, або безпосередньо під час професійної діяльності.

Отже, структуру соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів можна визначити як комплекс наступних складових: поведінковий, мотиваційний, когнітивно-ціннісний.

Когнітивно-ціннісний компонент досліджуваної якості складається

із знань що входять до таких компетентностей:

- методологічна компетенція - включає в себе знання принципів, норм та закономірностей змісту соціокультурної освіти;
- фахова компетенція - включає в себе знання національної специфіки іншомовного мовленнєвого етикету; правил мовленнєвої та немовленнєвої поведінки в типових ситуаціях спілкування;
- психологічна компетенція - включає в себе знання загальних характеристик іншомовного середовища та особливостей психічних процесів представників цього середовища.

Зміст поведінкового компонента соціокультурної компетентності перекладача визначається сукупністю особистісних та професійних умінь

та навичок які зумовлюють готовність спеціаліста до вирішення

соціокультурних завдань під час професійної діяльності. Під уміннями ми розуміємо здатність належним чином виконувати певні дії, а також

доцільно та продуктивно використовувати знання та навички набуті під час

професійної підготовки. Формування такого роду умінь є досить складним

процесом, адже вони формуються шляхом вправ які дозволяють діяти не тільки у звичних, але і у змінних умовах, які досить важко організувати під

час навчання.

Навички та вміння які утворюють зміст поведінкового компонента

соціокультурної компетентності входять до таких компетенцій:

- дидактична компетенція - до неї входять соціокультурні вміння та навички які формуються під час вивчення іноземної мови; комунікативні інтенції, а також уміння успішно реалізовувати

їх за допомогою відповідних вербальних засобів (навички діалогічного мовлення);

- компетенції самоаналізу - до неї входять навички до

самоосвіти, самоусвідомлення та рефлексії; навички володіння

емоційною сферою; володіння навичками до здійснення соціокультурного розвитку та самовиховання.

Намагаючись створити модель формування соціокультурної

компетентності майбутнього перекладача в умовах вищого навчального

закладу, важливо зазначити умови які зазначити педагогічні умови, що сприяють її формуванню і результативності.

Визначення педагогічних умов є важливою частиною моделі,

оскільки головною метою є реалізація поставленої мети і якісне

формування соціокультурної компетентності серед майбутніх перекладачів, а саме на це і націлені педагогічні умови. У нашому дослідженні ми визначили такі умови, які на нашу думку мають

сприятимуть формуванню соціокультурної компетентності: використання

під час занять з іноземної мови інтегрованих завдань соціокультурного спрямування з варіативним змістом; вивчення національно-культурних особливостей та специфіки національної комунікативної поведінки носіїв іноземної мови; забезпечення ціннісної орієнтації студентів на

соціокультурну діяльність у процесі комплексного використання

традиційних та інноваційних методів навчання.

Як зазначено на розробленій нами моделі, формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів здійснюється в

три етапи: стимуляційно-мотиваційний, діяльнісно-операційний,

корекційно-результативний. Всі етапи мають за мету саморозвиток та самовдосконалення особистості студента і розвиток їх соціокультурної компетентності.

Перший етап стимуляційно-мотиваційний, під час нього відбувається знайомство зі студентами, адаптація студентів до умов навчального закладу. Під час вивчення іноземної мови увага акцентується

на певних елементах підготовки до формування соціокультурної компетентності. Такі предмети як філософія, психологія, культурологія, соціологія, історія також можуть сприяти формуванню соціокультурної компетентності і викликати бажання до розширення своїх знань.

Другий етап діяльнісно-операційний, на цьому етапі відбувається впровадження педагогічних умов; використання під час вивчення іноземної мови інтегрованих завдань соціокультурного спрямування з варіативним змістом; вивчення національно-культурних особливостей та специфіки національної комунікативної поведінки носіїв іноземної мови; забезпечення ціннісної орієнтації студентів на соціокультурну діяльність у процесі комплексного використання традиційних та інноваційних методів навчання.

Використання інтегрованих завдань соціокультурного спрямування що максимально наближені до професійних реалій, допоможуть студентам не тільки проявити знання культурологічних особливостей країни мова якої вивчається, але і пояснити доцільність найоптимальнішого варіанту дій. Розв'язання завдань може здійснюватися на трьох рівнях: варіативному (вибір однієї або декількох правильних відповідей); репродуктивному (знаходження правильного рішення); творчому (розробка власного проєкту).

Третій етап, корекційно-результативний, на ньому здійснюється аналіз отриманих результатів. Після цього викладач робить певні висновки щодо успішності та сформованості знань учнів і на основі власних висновків може підлаштовувати рівень та складність завдань до рівня знань студентів. Зазначимо що другий і третій етап можуть повторюватися безліч

разів за весь період навчання. Адже рівень знань студентів буде змінюватися, а отже будуть змінюватися і самі завдання.

У підсумку зазначимо, що створена нами структурно-функціональна модель дає загальне уявлення про різні аспекти формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів. Ми, умовно

виділяємо в ній наступні блоки:

1) цільовий - сюди входять мета та завдання щодо формування соціокультурної компетентності;

2) концептуальний - складається з методологічних підходів та педагогічних умов;

3) процесуальний - включає в себе етапи формування соціокультурної компетентності;

4) результативний - до нього входять структурні компоненти соціокультурної компетентності які мають сформуватися під час навчання, а також критерії та рівні оцінювання соціокультурної компетентності.

Рис. 2.1. Структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів

Висновки до другого розділу

Під час дослідження нами були визначені педагогічні умови які сприяють кращому формуванню соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів. Це використання інтегрованих завдань соціокультурного спрямування з варіативним змістом під час занять з іноземної мови; вивчення національно-культурних особливостей та специфіки національної комунікативної поведінки носіїв іноземної мови; забезпечення ціннісної орієнтації студентів на соціокультурну діяльність у процесі комплексного використання традиційних та інноваційних методів навчання.

Використання інтегрованих завдань соціокультурного спрямування з варіативним змістом під час занять з іноземної мови сприяє розвитку складових компонентів соціокультурної компетентності (мотиваційного, когнітивно-ціннісного та поведінкового). Разом з цим, через соціокультурну спрямованість інтегрованих завдань у студентів відбуватиметься формування позитивної мотивації до розвитку власної соціокультурної компетентності, а отже буде підвищувати їх рівень знань соціокультурного спрямування.

Використовувати мовні засоби творчо та продуктивно, а разом з цим формувати соціокультурну компетентність можливо мільку у ході активної взаємодії всіх суб'єктів навчального процесі. Тому, на заняттях з іноземної мови мають переважати інтерактивні форми навчання, що додають процесу навчання діяльнісного характеру і сприяють розвитку волі і розкритості серед студентів. Це є справжнім підґрунтям для розвитку комунікативних компетенцій майбутніх перекладачів.

У створеній структурно-функціональній моделі формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів умовно можна виділити наступні блоки: *цільовий* (сюди входять мета та завдання щодо

формування соціокультурної компетентності); *концептуальний*
(складається з методологічних підходів та педагогічних умов);
процесуальний (включає в себе етапи формування соціокультурної
компетентності); *результативний* (до нього входять структурні
компоненти соціокультурної компетентності які мають сформуватися під
час навчання, а також критерії та рівні оцінювання соціокультурної
компетентності).

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВИСНОВКИ

Професійна діяльність перекладача в умовах полікультурної демократії вимагає від нього враховувати проблему толерантності культур.

За таких умов формування соціокультурної компетентності стає критичним. На сьогодні, в українському суспільстві відбуваються фундаментальні зміни які націлені на створення нового європейського суспільства, а разом з цим і єдиного європейського соціокультурного

простору. Тому зараз перед університетами стоїть задача на виховання висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців, які володітимуть навичками толерантного ставлення до носіїв інших мов та культур. За таких умов засвоєння знань, умінь та навичок, як мета професійної підготовки майбутніх перекладачів втрачає дієздатність.

Освітня кваліфікація стає лише складовою професійної кваліфікації перекладача. Соціокультурна компетенція стає тим засобом яких дасть можливість перекладачам більш продуктивно налагоджувати контакт з представниками іншомовних культур, і разом з цим більш успішно виконувати свою професійну діяльність. У дослідженні термін “соціокультурна компетентність” був визначений як складне, індивідуально-психологічне утворення, що об’єднує в собі соціокультурні знання, особистісне ставлення особистості до іншомовних культур.

Наявність соціокультурної компетентності у перекладача дає йому можливість почуватися більш впевнено і комфортно в іншомовному соціокультурному середовищі, завдяки володінню різними способами застосування іноземної мови. Дана компетенція характеризує теоретичну і практичну готовність перекладача до соціокультурної діяльності та розвитку відповідних якостей.

У ході дослідження та на підставі аналізу наукових джерел щодо проблеми формування соціокультурної компетентності були визначені компоненти досліджуваної якості: мотиваційний, поведінковий, когнітивно-ціннісний.

Також було визначено, що рівень соціокультурної компетентності перекладачів визначається за трьома критеріями:

1. аксіологічний - мотивація студентів до оволодіння та використання соціокультурних знань; усвідомлення студентами значення соціокультурної компетентності для професійної діяльності; толерантне ставлення до представників різних етнічних груп, носіїв різних мов і культур;

2. лінгво-культурологічний - соціокультурні знання та рівень обізнаності студентів з національно-культурними особливостями носіїв рідної та іноземної мови; готовність використовувати знання в професійній діяльності;

3. практично-комунікативний - вміння студентів використовувати соціокультурні знання у конкретних соціально-мовленнєвих ситуаціях; досвід спілкування у полікультурному середовищі; саморефлексія студентів до результатів соціокультурної діяльності та рівню сформованості соціокультурних знань.

У ході дослідження було теоретично обґрунтовано методику реалізації педагогічних умов для кращого формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів у системі вищого навчального закладу: використання під час вивчення іноземної мови інтегрованих завдань соціокультурного спрямування з варіативним змістом; вивчення національно-культурних особливостей та специфіки національної комунікативної поведінки носіїв іноземної мови; забезпечення ціннісної орієнтації студентів на соціокультурну діяльність у процесі комплексного використання традиційних та інноваційних методів навчання. Зазначені педагогічні умови можуть бути покладені у розробку методики щодо формування соціокультурної компетентності майбутніх перекладачів.

Під час дослідження була розроблена структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності перекладачів. У

моделі можна виділити наступні блоки: цільовий (сюди входять мета та завдання щодо формування соціокультурної компетентності); концептуальний (складається з методологічних підходів та педагогічних умов); процесуальний (включає в себе етапи формування соціокультурної компетентності); результативний (до нього входять структурні компоненти соціокультурної компетентності які мають сформуватися під час навчання, а також критерії та рівні оцінювання соціокультурної компетентності).

Проведене дослідження не дає вичерпну відповідь на розгляд усіх аспектів процесу формування соціокультурної компетентності особистості перекладача. Дана робота дає перспективу для подальших досліджень у виявленні можливостей інформаційно-комунікативних технологій щодо формування соціокультурної компетентності; формування соціокультурної компетентності у процесі професійної діяльності перекладача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азімов Е. Г. Новий словник методичних термінів та понять (теорія та практика навчання мов) / Е. Г. Азімов, А. Н. Щукін. - М.: Вид-во ІКАР, 2009. - 448 с.
2. Азімов Е. Г. Словник методичних термінів (теорія та практика викладання мов) / Е. Г. Азімов, А. Н. Щукін. - СПб.: Златоуст, 1999. - 472 с.
3. Алюшина Ю. Є. Наше бачення моделі фахівця / Ю. Є. Алюшина, Н. А. Дмитрієвська, Л. А. Єфімова // Наукове забезпечення відкритої освіти: [наук.-метод. та інформ. зб]. - М.: Мос. держ. ун-т економіки, статистики та інформатики, 2000. - С. 27-33.
4. Андреев В. І. Діалектика виховання та самовиховання творчої особистості: основи педагогіки творчості / В. І. Андреев. - Казань: Вид-во Казанського ун-ту, 1988. - 236 с.
5. Анісімов С. Ф. Духовні цінності: виробництво та споживання / С. Ф. Анісімов. - М.: Прогрес, 1988. - С. 23-25.
6. Арнольд В. І. «Жорсткі» та «м'які» математичні моделі / В. І. Арнольд. - М.: МЦНМО, 2004. - 32 с.
7. Арнольдов А. І. Введення у культурологію. Нова розширена редакція. Навчальний посібник / А. І. Арнольдов. - М.: Народна Академія культури та загальнолюдських цінностей. 1993. - 352 с.
8. Архангельський С. І. Навчальний процес у вищій школі: його закономірні основи та методи / С. І. Архангельський. - М.: Вища школа, 1980. - 368 с.
9. Арцишевская М. Общественно-педагогическая картина мира как теоретическая основа интеграции содержания школьного образования / М. Арцишевская // Путь образования. 2000. - №3. - С. 16-20.
10. Атанов Г. А. Діяльнісний підхід у навчанні / Геннадій Олександрович Атанов. - Донецьк: ЕАІ-прес, 2001. - 160 с.

11. Бабанський Ю. Інтенсифікація процесу навчання / Ю. Бабанський. - М., 1987. - 140 с.

12. Балл Г. Интегративно-личностный подход в психологии: составление главных понятий / Г. Балл // Психология и общество. 2009. № 4. С. 25-53.

13. Безвин Ю. Г. Формирование социокультурной компетентности будущих переводчиков в контексте научно-педагогических исследований / Ю. Г. Безвин // Научные записки Национального университета «Острожская академия». Серия "Филологическая". - Вып. Шестидесят первой - С. 171-174.

14. Бех И. Д. Теоретико-прикладной смысл компетентностного подхода в педагогике / И. Д. Бех // Педагогика и психология. 2019. - №2 (63). - С. 26-31.

15. Билоус Н. П., Чала Н. М. Платформа kahoot как инструмент модели "перевернутого обучения" при преподавании иностранного языка. Тезисы докладов (Киев, 21 марта 2018 года), 2018. - С. 11-13.

16. Формирование социокультурной компетентности будущих учителей в процессе изучения гуманитарных дисциплин: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Н. Г. Белоцерковская; Харьк. нац. пед. ун-т им. Сковороды. - Х., 2019. - 20 с.

17. Бобаль Н.Г. Формирование социокультурной компетентности будущих переводчиков в процессе профессиональной подготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Наталья Робертовна Бобаль. - Винница. 2019. - 20 с.

18. Бобієнко О. М. Ключові компетенції особистості як освітній результат системи професійної освіти: дис. ... канд. пед. наук / О. М. Бобієнко / Казанський держ. технол. Університет. - Казань. 2005. - 186 с.

19. Бобохуджаєв Ш. І. Інноваційні методи навчання: особливості кейс-стаді методу навчання та шляхи його практичного використання / Ш. І. Бобохуджаєв, С. Ю. Юлдашев. - Ташкент, 2006. - 88 с.

20. Богданова И. М. Профессионально-педагогическая подготовка будущего учителя на основе инновационных технологий / Дис. ... д-ра пед. наук. 13.00.04 / Богданова Инна Николаевна. - М., 2003. - 440 с.

21. Болонський процес: Результати навчання та компетентнісний підхід: [книга-додаток 1] / під нав. ред. В. І. Байденка. - М.: Дослідницький центр проблем якості підготовки фахівців, 2019. - 536 с.

22. Болотов В. А. Компетентнісна модель: від ідеї до безвітньої програми / В. А. Болотов, В. В. Серіков // Педагогіка. 2003. - № 10. - С. 8-14.

23. Бондарь В. И. Стратегия и тактика стандартизации содержания и организации его усвоения в процессе профессиональной подготовки учителя на основе компетентностного подхода / В. И. Бондарь // Научные записки : сб. науч. статей. - М.: Изд-во НПУ имени М. П.

Драгоманова, 2009. - Вып. 80. - С. 3-11. - (Серия: Педагогические и исторические науки).

24. Бондарь В. И. Управление формированием профессиональной компетентности учителя / В. Бондарь, И. Шапошникова // Образование и управление. 2006. - Т. 9, №2. - С. 20-27.

25. Бордовський Г. А. Управління якістю освітнього процесу. Монографія. / Г. А. Бордовський, А. А. Нестеров, С. Ю. Транцін. - СІБ.: Вид-во РДПУ ім. А.І. Герцена, 2001. - 359 с.

26. Боринштейн С. Р. Соціокультурні особливості мовної особистості / С. Р. Боринштейн // Соціальна психологія. 2004. - № 5(67). - С. 63-72.

27. Бурцева Ю. А. Структура компетентности как педагогического явления в контексте современного учебно-воспитательного процесса / Ю. А. Бурцева // Высшее образование Украины. 2011. - № 3. - Т. 1.

– С. 576-582. (Педагогика высшей школы: методология, теория, технологии).

28. Бутенко Т. А. Формирование коммуникативной компетентности будущих журналистов в процессе изучения психолого-педагогических дисциплин: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец.

13.00.04 – теория и методика профессионального образования / Т. А. Бутенко. – Винница, 2011. – 20 с.

29. Васков Ю. В. Педагогические теории, технологии, опыт: дидактический аспект / Ю. В. Васков – Х.: Скорпион, 2000. – 120 с.

30. Введенський В. Н. Моделювання професійної компетентності педагога / В. Н. Введенський // Педагогіка, 2003. - № 10. - С. 51-55.

31. Вежбицька О. Мова. Культура. Пізнання / О. Вежбицька. - К., 2009. - 198 с.

32. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і головний ред. В. Т. Бусел. – К; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.

33. Вербицький А. А. Школа контекстного навчання як модель реалізації компетентнісного підходу в загальній освіті / А. А. Вербицький, О. Б. Єрмакова // Педагогіка, 2009. - № 2. - С. 12-18.

34. Вовк Л. П. Выяснение дидактической модели науки и дисциплины // Л. П. Вовк // Научный журнал Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова. Серия 5. Педагогические науки / реалии и перспективы. – Выпуск 53: сборник научных трудов / М-во образования и науки Украины, Нац. пед. ун-т имени М. П. Драгоманова. – М.: Изд-во НПУ имени М. П. Драгоманова, 2016.

– С. 5-10

35. Волкова Н. П. Теоретические и методические основы подготовки будущих учителей к профессионально-педагогической коммуникации: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. / Волкова Наталья Петровна. – Днепропетровск, 2006. – 628 с.

36. Вольнова Л. М. Социокультурная компетентность как составляющая подготовки студентов – будущих специалистов системы деятельности “человек-человек” / Л. М. Вольнова // Научный журнал НПУ имени М. П. Драгоманова: [сб. науч. стир]. – Выпуск 28(52). – М.: НПУ имени М. П. Драгоманова, 2009. – С. 137-145.

37. Воротняк Л. И. Педагогическая технология формирования поликультурной компетентности магистров в высших учебных заведениях: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – теория и методика профессионального образования / Л. И. Воротняк. – Хмельницкий, 2008. – 20 с.

38. Гальскова Н. Д. Теорія навчання іноземних мов. Лінгводидактика та методика / Н. Д. Гальскова, Н. І. Гез. – М.: Видавничий центр “Академія”, 2007. – 336 с.

39. Глосарій термінів з технології освіти. – Женева: ЮНЕСКО, 1986. – 239 с.

40. Гончаренко С. В. Гуманизация образования как основной критерий разработки средств реализации современных технологий обучения / С. В. Гончаренко. – Научные записки. – Серия: педагогические науки. – Вып. 34. – Кировоград: РОЦ КГПУ им. В. Винниченко. 2001. – С. 3-

6.

41. Гончаренко С. В. Педагогические исследования: методологические советы молодым ученым / Семен Устинович Гончаренко. – Киев-Винница: ДОВ “Винница”, 2018. – 278 с.

42. Гончаренко С. В. Украинский педагогический энциклопедический словарь. Издание второе, дополненное и исправленное / С. В. Гончаренко. – Ровно: Волынские обереги, 2011. – 522 с.

43. Грабар М. І. Застосування математичної статистики у педагогічних дослідженнях. Непараметричні методи / М. І. Грабар, К. А. Краснянська. - К.: Педагогіка, 1977. - 136 с.

44. Гришкова Р. А. Педагогические основы формирования иноязычной социокультурной компетенции студентов нефилологических специальностей в процессе профессиональной подготовки: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 – теория и методика профессионального образования / Р. А. Гришкова. – Чернигов, 2011.

– 36 с.

45. Гришкова Р. А. Формирование иноязычной социокультурной компетенции студентов нефилологических специальностей: монография / Р. А. Гришкова. – Николаев: Изд-во МГГУ им. Петра Могилы, 2007. – 424 с.

46. Гуменюк О. Е. Психология инновационного образования: теоретико-методологический аспект: [монография] / Оксана Евстахиевна Гуменюк. – Тернополь: Экономическая мысль, 2007. – 385 с.

47. Гура О. И. Теоретико-методологические основы формирования психолого-педагогической компетентности преподавателя вуза в условиях магистратуры : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Гура Александр Иванович. – М., 2008. – 546 с.

48. Далінгер В. А. Компетентнісний підхід - альтернатива екстенсивному шляху розвитку системи освіти / В. А. Далінгер // Фундаментальні дослідження. 2007. - № 10. - С. 46-47.

49. Данилюк Д. Я. Навчальний предмет як інтегрована система / Д. Я. Данилюк // Педагогіка. 1997. - № 4. - С. 24-28.

50. Дахін А. Н. Педагогічне моделювання: сутність, ефективність та ... невизначеність / А. Н. Дахін // Педагогіка. 2003. - № 4. - С. 21-26.

51. Демьяненко Н. Подготовка педагогических кадров: поиск инновационной модели / Н. Демьяненко // Родная школа. 2018. – № 4-5. – С. 32-38.

52. Демьяненко Н. М. Контекстность подготовки будущего педагога: теоретические подходы, направления реализации / Н. М. Демьяненко // Проблемы образования. 2012. – № 70. – С. 36-42.

53. Демченко С. А. Развитие профессионально-педагогической компетентности преподавателей специальных дисциплин высших технических учебных заведений: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – теория и методика профессионального образования / С. А. Демченко. – Кировоград, 2005. – 20 с.

54. Діденко Н. В. Формування інноваційного освітнього середовища коледжу технічного профілю на основі програмно-проектного походу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01 загальна педагогіка, історія педагогіки та освіти / Н. В. Діденко. – К, 2020. – 26с.

55. Долинская К. Формирование социокультурной компетенции будущих учителей начальных классов как педагогическая проблема / Карина Долинская // Научный вестник Восточноевропейского национального университета имени Теси Украинки. – 2013. – Вып. 12. – С. 24-26.

56. Дорофеева Е. А. Реализация интегрированного подхода на уроках украинского языка в 10-11 классах / Е. А. Дорофеева. Актуальные проблемы естественных и гуманитарных наук в исследованиях студенческой молодежи “Изюминка – 2008”: X Всеукр. студ. науч. конф., 24-26 апр. 2008 г., г. Черкассы. Серия филологические науки / МОН Украины, ЧНУ им. Б. Хмельницкого – Черкассы. Издательство ЧНУ им. Б. Хмельницкого, 2008 – С. 49-51.

57. Євдокимова Н. В. Становлення понять “компетентність” та “компетенція” у сучасній педагогічній практиці [Електронний

ресурс]. / Н. В. Євдокимова // Соціс. 2007. - № 5. - Режим доступу:
<http://www.t21.rgups.ru/doc/1/07.doc>.

58. Єрмаков Д. С. Компетентнісний підхід в освіті / Д. С. Єрмаков // Педагогіка. - № 4. 2011. - С. 8-15.

59. Жежера Е. А. Соціокультурна компетентність майбутнього спеціаліста: від сутності до технології формування [Електронний ресурс] / Е. А. Жежера. - Режим доступу:
www.sworld.com.ua/konfer30/894.pdf.

60. Жорнова Е. И. Социокультурная компетентность студентов в контексте обхода “слабых звеньев” современного образовательного процесса / А. И. Жорнова // Высшее образование Украины. Тематический выпуск “Высшее образование в контексте интеграции в европейское пространство”. 2006. – (Т. 3). – С. 93-100.

61. Жукова Т. А. Педагогічна технологія формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.08 - теорія та методика професійної освіти / Т. А. Жукова. – Тернопіль, 2017. – 21 с.

62. Загородная О. Ю. Формирование коммуникативной профессиональной компетентности студентов экономических специальностей средствами инновационных технологий: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – теория и методика профессионального образования / А. Ю. Загородная. – М., 2010. – 20с.

63. Закір'янова І. А. Формування соціокультурної компетентності у майбутніх учителів іноземної мови в процесі професійної підготовки: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія та методика виховання / І. А. Закір'янова // Ін-т вищої освіти АПН України. – К., 2006. – 22 с.

64. Взаимосвязь мотивации достижений и успехов в обучении у студентов медицинского факультета / В. М. Запорожан, Л. Р.

Никогосян, К. В. Аймедов // Медицинское образование. 2011. – № 2. – С. 108-113.

65. Акмеологические основы профессиональной самореализации будущего учителя музыки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04

/ Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова – К., 2016. – 20 с.

66. Ключові компетентності як результативно-цільова основа компетентнісного підходу в освіті. Авторська версія / І. А. Зимова. -

К.: Дослідницький центр проблем якості підготовки фахівців, 2014. - 40 с.

67. Иванова С. О. Компетентнісний підхід у співвідношенні зі знано-орієнтованим та культурологічним [Електронний ресурс] / С. О.

Иванова // Ейдос. 2007. - Режим доступу: <http://www.eidos.ru/journal/2007/0930-23.htm>.

68. Иванова С. Оцінка компетенцій методом інтерв'ю: Універсальне керівництво/С. Иванова. - Львів.: Альпіна Паблішерз, 2019. - 155 с.

69. Ільзова М. Д. Компетентнісний підхід у системі методологічного аналізу / М. Д. Ільзова // Успіхи сучасного природознавства. 2017. -

№ 4. - С. 35-42.

70. Інгенкамп К. Педагогічна діагностика / К. Інгенкамп; пров. з ним. - К.: Педагогіка, 1991. - 240 с.

71. Иваншева С. В. Организационно-педагогические основы усовершенствования методической компетентности учителей

иностранного языка начальной школы: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – теория и методика профессионального

образования / С. В. Иваншева. – М., 2018. – 20 с.

72. Каган М. С. Філософська теорія цінності/М. С. Каган. - Харків: Петрополіс, 2007. - 205 с.

73. Калинин В. А. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя иностранного языка средствами диалога культур: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – теория и методика

профессионального образования / В. А. Калинин. – Житомир, 2005 – 20 с.

74. Канова Л. П. Основні форми та методи навчання курсантів іноземної мови у вищому військовому навчальному закладі / Л. П. Канова //

Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2011. – № 57. – С. 153-157.

75. Карпова Л. Г. Формирование профессиональной компетентности учителя общеобразовательной школы: дис. ... канд. пед. наук / Л. Г.

Карпова. – Уфа, 2013. – 207 с.

76. Картава Ю. Теоретические аспекты формирования педагогической компетентности педагога / Ю. Картава // Истоки педагогического мастерства. – 2012. – Вып. 10. – С. 115-118.

77. Катаев С. Г. Индикаторный метод оцінювання компетенцій / С. Г.

Катаев, Ю. О. Лобода, Є. А. Хомякова // Вісник ТДПУ. 2009. - Вип. 11 (89). – С. 70-73.

78. Качалова С. М. Технологія контекстного навчання у практиці вузівського навчання / С. М. Качалова // К.: Вісник. 2009. - №3. - С.

87-91.

79. Квасник О. В. Педагогические технологии формирования социокультурной компетентности у будущих инженеров / О. В. Квасник // Научный вестник Николаевского государственного

университета: Сб. науч. стир. – Вып. 23: Педагогические науки. – Т.2/

Под общ. ред. В. Д. Будака, О. М. Пехоты. – Николаев: МГУ, 2008. – С.154-160.

80. Использование интегрированных задач профессионального толка с вариативным содержанием для формирования социокультурной

компетентности будущих учителей иностранного языка / В. В. Киливник // Уманский государственный педагогический университет имени Павла Тычины.

81. Киливник В. В. Використання інтегрованих завдань професійного

спрямування з варіативним змістом для формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови / В. В. Киливник // Уманський державний педагогічний університет імені Павла

Тичини.

82. Слов'янська філологія: історія, сьогодення, перспективи: матеріали ІІ

Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Умань, 25-26 листопада 2016 року). Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – С. 61-64.

83. Киливник В. В. Діагностика знань про соціокультурну

компетентність майбутніх учителів іноземної мови в системі професійної підготовки / В. В. Киливник // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка [Текст]. Випуск 151. В. 2-х томах. Том 1/ Чернігівський національний

університет імені Т.Г.Шевченка; гол.ред. Носко М.О. – Чернігів: ЧНПУ, 2018. – С.188-191.

84. Киливник В. В. Содержание социокультурной компетентности

будущих учителей иностранного языка // В. В. Киливник //

Материалы научной конференции преподавателей кафедры теории и

истории педагогики (г. Киев, 22 марта 2018). Киев: НПУ и

Драгоманова, 2018. – С. 219-233.

85. Киливник В. В. Методические рекомендации по формированию

социокультурной компетентности будущих учителей иностранного

языка в системе педагогического колледжа: учеб.-метод.пособ.

Винница: ООО «Произведения», 2019. – 92 с.

86. Киливник В. В. Личностное ориентирование студентов в процессе

изучения английского языка // В. В. Киливник // Актуальные

проблемы современной науки и научных исследований? сб.наук.пр. –
Вып.4 (7) / Редкол.: Р. С. Гуревич (голова) [и др.]; Винницкий
государственный педагогический университет имени Коцюбинского.

– Винница: ООО фирма “Планер”, 2015. – С.273-277.

87. Киливник В. В. Педагогическая модель формирования
социокультурной компетентности будущего учителя иностранного
языка (английского) в условиях колледжа / В. В. Киливник //

Проблемы образования: сборник научных трудов. - Винница: ООО
“Произведения”, 2019. – Вып. 91. – С. 196-203

88. Киливник В. В. Педагогические условия формирования
социокультурной компетентности будущих учителей иностранного
языка / В. В. Киливник // Педагогические науки: теория, история,
инновационные технологии: науч. журнал/глав. ред. А. А. Сбруюва. –

№ 2 (76) – Суммы: Сум ГПУ имени А. С. Макаренка, 2018. – С. 156-
166.

89. Коливник В. В. Профессиональная подготовка будущего учителя
иностранного языка / В. В. Коливник // Материалы научной
конференции преподавателей кафедры теории и истории педагогики
(г.Киев, 16-17 апреля 2015). Киев: Изд-во НПУ имени
М.П.Драгоманова, 2015. – С.155-159.

90. Кларін М. В. Інновації у навчанні: метафори та моделі / Михайло
Володимирович Кларін. - К.: Наука, 1997. - 223 с.

91. Козирева О. А. Професійна педагогічна компетентність вчителя:
феноменологія поняття / О. А. Козирева // Вісник ТДПУ. 2009. – Вип.
2 (80). - С. 17-23.

92. Козяр М. М. Педагогіка вищої школи: учеб. посібн. / М. М.
Козяр, М. С. Коваль. – М.: Знання, 2018. – 327 с.

93. Колодько Т. М. Формирование социокультурной компетенции
будущих учителей иностранных языков в высших педагогических

учебных заведениях: автореф. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – теория и методика профессионального образования / Т. М. Колодцько. – М., 2015. – 24 с

94. Коломиец А. М. Информационная культура учителя начальных классов: монография / Алла Николаевна Коломиец. – СПб: СПУ, 2017. – 379 с.

95. Комар О. А. Теоретические и методические основы подготовки будущих учителей начальной школы к применению интерактивной технологии : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Комар Ольга Анатольевна. – Уфа, 2011. – 405 с.

96. Комарницкая О. М. Особенности применения мобильных технологий в обучении. Материалы Международной научно-практической конференции “Новейшие информационно-коммуникационные технологии в учебном процессе: актуальные проблемы” (Тернополь, 30 ноября 2016 года), 2016. С. 3–8.

97. Кострова Ю. С. Генезис понятий “компетенция” та “компетентність” / Ю. С. Кострова // Молодий вчений. 2011. - № 12. - Т. 2. - С. 102-104

98. Котенко Е. В. Развитие поликультурной компетентности учителей мировой литературы в системе последилового образования: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – теория и методика профессионального образования / А. В. Котенко. – М., 2011. – 20 с.

99. Кочергин А. Н. Моделивання мислення / А. Н. Кочергин. - М.: Політвидав, 1969. - 224 с.

100. Краевський В. В. Методологія для педагога: теорія та практика / В. В. Краєвський, В. М. Полонський. - Волгоград: Зміна, 2001. - 324с.

101. Кузьминский А. И. Педагогика высшей школы: [учеб. пособие.] / Анатолий Иванович Кузьминский. – М.: Знание, 2015. – 486 с.

102. Культура та культурологія: Словник / Упоряд. та ред. О. І. Кравченко. - М.: Академ. проект; Харків: Ділова книга, 2013. - 928 с

103. Латухіна, М.В. поняття соціокультурної компетенції у навчанні англійської [Текст] / М.В. Латухіна // Молодий вчений. - 2014. - №20. - С. 725 - 727.

104. Лотман, Ю.М. Лекції з типології культури /Ю.М. Лотман. - Тарту, 1970. - С. 185 - 200.

105. Манухіна, Н.М. Короткострокове психологічне консультування /Н.М. Манухіна. - Київ, 2016. - 74 с.

106. Маркарян, Е.С. До оцінки інформаційних визначень культури /Е.С. Маркарян// Методологічні проблеми аналізу мови. - Харків, 2006. - 257 с.

107. Мечківська, Н.Б. Соціальна лінгвістика /Н.Б. Мечківська. - Київ, 2000. - 40 с.

108. Московкін, Л.В. Традиції та новації у методиці навчання іноземних мов / Л. В. Московкін. - Львів, 2018. - 235 с.

109. Муравйова, Н.Г. Поняття соціокультурної компетенції у сучасній науці та освітній практиці /Н.Г. Муравйова. - 2011. - С. 136 -

142.

110. Пасов, Є.І. Комунікативний метод навчання іноземній мові /Є.І. Пасів. -Київ: Просвітництво, 2001. - 222 с.

111. Плеханова, О.Є. Професійна підготовка майбутнього вчителя до здійснення позанавчальної діяльності у загальноосвітній школі /О.Є. Плеханова. - Тернопіль, 2017. - 14 с.

112. Полат, Є.С. Метод проєктів на уроках іноземної мови /Є.С. Полат // Іноземна мова у шкільництві. Київ, 2000. - С. 3-10.

113. Починок, Т.В. Формування соціокультурної компетенції як основи міжкультурного спілкування /Т.В. Починок // Іноземні мови у шкільництві. - Київ., 2017. - №7. - С. 37-40.

114. Рахімова, А. Е. Розвиток соціокультурної компетенції тих, хто навчається в умовах Інтернет-проектів: автореф. дис... канд. пед. наук / А. Е. Рахімова. - Кропивницький, 2017. - 22 с.

115. Роберт, І.В. Дидактика періоду інформатизації освіти / І.В.

Роберт // Педагогічна освіта в Україні. - 2014. - No 8. - С. 110-118.

116. Роберт, І.В. Основні напрями інформатизації освіти у вітчизняній школі / І.В. Роберт // Вісник "Інформатика та інформатизація освіти". - 2005. - No 5. - С. 106-114.

117. Роберт, І.В. Сучасні інформаційні технології в освіті: дидактичні проблеми, перспективи використання / І.В. Роберт. - К.: Школа-Прес, 2004. - 156 с.

118. Розанова, Є.В. Методика формування соціокультурної компетенції бакалаврів напрямку "Лінгвістика" на основі соціальних сервісів: дис. ... канд. пед. наук / Є.В. Розанова. - Київ, 2014. - 205 с.

119. Рот, Ю. Міжкультурна комунікація. Теорія та тренінг: навчально-методичний посібник [Текст] / Ю. Рот, Г. Коптельцева. - Львів: ЮНІТІ-ДАНА, 2016. - 223 с.

120. Рум'янцева, І.В. Електронна інтерактивна майстерня як засіб розвитку ІКТ-компетентності вчителів іноземної мови / І.В. Рум'янцева // Освітні технології та суспільство. - 2010. - No 2. - Т. 13 - С. 400-408.

121. Садохін, А.П. Теорія та практика міжкультурної комунікації: Учеб. посібник для вузів [Текст] / А.П. Садохіна. - Львів: ЮНІТІ-ДАНА, 2014. - 271 с.

122. Саланович, Н.А. Навчання читання автентичних текстів лінгвокраїнознавчого змісту [Текст] / Н.А. Саланович // Іноземні мови у шкільництві. Київ, 2005. - No 1. - С. 18 - 20.

123. Самоніна, Г.В. Про деякі стратегії взаємодії в іноземній культурі [Текст] / Г.В. Самоніна. Мова та міжкультурна комунікація: зб. матер. 1-й міжвуз. наук.-практ. конф. - Миколаїв, 2014. - 26 с.

124. Сафонова, В.В. Комунікативна компетенція: сучасні підходи до багаторівневої освіти у методичних цілях [Текст]/В.В. Сафонова, - Київ: Єврошкола, 2016. - 233 с.

125. Сафонова, В.В. Соціокультурний підхід до навчання іноземної мови як спеціальності: Автореф. докт. дисертація. [Текст]/В.В. Сафонова. - Київ, 2003. - 287 с.

126. Саяхова, Л.Г. Мовна особистість: Лінгвокультурологія. Лінгводидактика. Лексикографія [Текст]/За ред. В.В. Воробйова, Л.Г. Саяхової. - Харків, 2011. - 270 с

127. Саяхова, Л.Г. Лінгвокультурологічна концепція навчання російської мови та підручники нового покоління: метод. рук. для вчителів російської яз. (5-11 кл.)/Л.Г. Саяхова. - Харків: Кітап, 2016. - 223 с.

128. Саяхова, Л.Г. Слово в усно-мовному спілкуванні: навч. русьвий. яз.: 8 кл. / Л.Г. Саяхова, Н.Ш. Гадлямова - Харків: Кітап, 2005. - С. 32-33.

129. Сергєєва Є.М. Лінгвокультурологія. - Харків, 2009. - С. 77 - 78.

130. Смірнов, С.Д. Педагогіка та психологія вищої освіти [Текст] / С.Д. Смірнов. - Львів: Академія, 2017. - 390 с.

131. Соловова, Є.М. Методика навчання з іноземних мов: Базовий курс лекцій. - Київ: Просвітництво, 2003. - 39 с.

132. Сисоєв, П.В. Мова та культура: у пошуках нового напрямку у викладанні культури країни мови, що вивчається. Іноземні мови у школі. - 2001. - С. 23-27.

133. Тер-Минасова, С.Г. Язык и межкультурная коммуникация / С.Г. Тер-Минасова. - К.: "Слово", 2011. - 624 с.

134. Тер-Минасова, С.Г. Война и мир языков и культур / С.Г. Тер-Минасова. - К.: "Слово", 2018. - 344 с

135. Титова, С.В. Інформаційно-комунікаційні технології у гуманітарній освіті. Теорія та практика: посібник для студентів та аспірантів мовних факультетів університетів та вузів / С.В. Титова. -

Харків.: Квінто-Консалтинг, 2009. -240 с.

136. Титова, С.В. Ресурси та служби Інтернету у викладанні іноземних мов / С.В. Титова. - К., 2003. - 267 с.

137. Тихомирова, Є.В. Контроль володіння діалогічною формою усного офіційного повідомлення (Французька мова, немовний ВНЗ): автореф. дис... канд. пед. наук/ Є.В.Тихомирова. -К., 2005. -27 с.

138. Тихонова, Є.В. Культурне самовизначення як запорука ефективної міжкультурної комунікації [Текст] / Сучасні моделі у викладанні іноземної мовою та культур: матеріали Всеукр. конф. Вип. 4. - Тернопіль, 2009. - 390 с.

139. Філатова, А.В. Оптимізація викладання іноземних мов за допомогою блог-технологій: для студентів мовних спеціальностей вишів: автореф. дис. ... канд. пед. наук/А.В. Філатова. - Київ, 2019. - 23с.

140. Фішман, І.С., Голуб, Г.Б. Формує оцінка освітніх результатів учнів/І.С. Фішман, Г.Б. Голуб, - Кременчуг: "Навчальна література", 2017. -244 с.

141. Хуторской, А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования // Народное образование. -2003. -№ 2. -С. 58-64.

142. Штульман, Э.А. Основы эксперимента в методике обучения иностранным языкам / Э.А. Штульман. - Одеса, 1971. -144 с.

143. Шульгина, Е.М.Методика формування двоязычної комунікативної компетенції студентів посредством технології Веб-квест: дис... канд. пед. наук/ Е.М. Шульгина. -Суми, 2014. -243

с.

144. Шукин, А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: пособие для преподавателей и студентов / А.Н. Шукин. – К.: Филоматис, 2004. – 416 с.

145. Шукин, А.Н. Современные интенсивные методы и технологии обучения иностранным языкам / А.Н. Шукин. – К.: Сфера, 2009. – 326 с.

146. Якушина, Е.В. Методика обучения работе с информационными ресурсами на основе действующей модели Интернет: автореф. дис... канд. пед. наук / Е.В. Якушина. – Киев, 2002. – 13 с.

147. Ярцева, И. К. Педагогические условия формирования социокультурной компетенции студентов отделения переводчиков: дис. ... канд. пед. наук / Ярцева И. К. – Тернопіль, 2009. – 184 с.

148. Bender, T. Discussion-based online teaching to enhance student learning: theory, practice, and assessment / T. Bender. – Stylus Publishing, LLC, 2003. – 128 p.

149. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Competence / M. Byram. Clevedon Philadelphia: Multilingual Matters LTD, 1997. – 124 p.

150. Byram M., Zarate G., The Sociocultural and Intercultural Dimension of Language Learning and Teaching (Strasbourg: Council of Europe Press, 1997).

151. Dodge, B. Some thoughts about WebQuests [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://webquest.sdsu.edu/about_webquests.html (дата обращения 21.01.2016).

152. Ek, van J. Objectives For Foreign Language Learning, Volume I: Scope / J. van Ek. – Strasbourg: Council of Europe Press, 1986.

153. Ek, van J. Threshold Level 1990 / J. van Ek, J. L. M. Trim. – Strasbourg: Council of Europe Press, 1991.

154. Gentry D. W. Anger management and work stress: health and unhealthy styles. Behavioral medicine: Work, stress and health. Ed. by: D. W. Gentry, H. Benson, C. J. de Wolff. Dordrecht. Martinus Nijhoff Publ, 1985. – P. 205-217.

155. Google Classroom Help [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://support.google.com/edu/classroom/answer/6025224?hl=7175444>.

156. Google Cloud Official Blog [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cloud.googleblog.com/2014/08/more-teaching-less-teaching-google.html>.

157. How does Classroom relate to G Suite for Education? [Електронний

158. ресурс]. – Режим доступу :<https://support.google.com/edu/classroom/answer/9093530?hl>.

159. Jan van Ek. Sociocultural Conference Vantage Level, Council for Cultural Cooperation. Education Committee / Jan van Ek, John L.M. Trim. – 1996.

160. Kahoot! URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Kahoot!> (Last accessed: 08.10.2021).

161. Kilpatrick, W.H. The project method / W.H. Kilpatrick. – Teachers College Record, 1918. –No 19. –P. 319-335.

162. Kylyvnyk V. Interactive methods in shaping the sociocultural competence of future foreign language teachers in college of education / Victoria Kylyvnyk // European science scientific journal, 5. – Slovakia, 2018. –P.84-88.

163. Krauss, M. Let's create Web-based activities! [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.lark.edu/krauss/ORTESOL2000web/home.html> (дата обращения 14.10.2021)

164. March, P. Criteria for assessing best WebQuests. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bestwebquests.com/bwq/matrix.asp> (дата обращения 20.02.2021).

165. Laitakare J., Milunpalo S., Vuori I. Perception of the Effectiveness of client/patient health education by primary health care workers in Finland. 2 and European conference on effectiveness of Health Promotion and Health Education. –Athens, Greece, 1992. – P. 14-18.

166. Lustig M. W., & Koester, J. (2012). Intercultural competence (7th ed.). Boston: Pearson Education.

167. Mohr Kathleen A. J. Understanding Generation Z Students to Promote a Contemporary Learning Environment / Kathleen A. J Mohr // Journal on Empowering Teaching Excellence. – 2016. – Article 9.

168. Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) [Electronic resource]. – Mode of access: <<http://www.oecd.org>>.

169. Ottawa Charter for Health Promotion. First International Conference on Health Promotion. Canada, 17-21 November. – Ottawa, 1986. – 843 p.

170. Pinet G. Health challenges of the 21 st century: a legislative approach to health determinants, Pinet G. Health legislation at the dawn of the XXIst century. International Digest of Health Legislation 1998. – Vol.49,№, special issue. – P. 137-138.

171. Popple K. Analysing Community Work: its Theory and Practice Buckingham, Open University Press, 1995. – 200 p.

172. Quizlet – сучасний підхід до вивчення іноземних мов URL: http://helpix.ru/appinion/201403/649-quizlet-sovremennyy_podhod_k_izucheniju_inostrannyh_slov.html (Дата звернення: 27.02.2021).

173. Rodriguez F. A. Physical activity Level and Health. Book of Abstracts. Second Annual Congress of the European College of Sport

Science. August 20-23, 1997. – Vol.1. – Copenhagen, Denmark, 1997. – P. 66-68.

174. Savignon S. J. Communicative Language Teaching: Linguistic Theory and Classroom Practice, Interpreting Communicative Language Teaching (Yale University Press, 2002).

175. Savignon, S. Communicative competence. Theory and Classroom Practice: Texts and contexts in 2 language learning / S. Savignon. – NY: The McGraw Hill Companies, 1997. –98

176. Savignon, S., Sysoyev, P. Sociocultural strategies for Dialogue of Cultures/ S. Savignon, P. Sysoev // The Modern Language Journal. 2002. – No 86(4). – P. 508-524.

177. Sobel D. S. Rethinking medicine: Improving health outcomes with cost-effective psychosocial interventions. Psychosomatic Medicine. 1995. – №57. – P. 234-244.

178. Van Ek J. A., Trim J. L. M., Vantage (Cambridge University Press, 2001).

179. Vuori I. Exercise and physical Health: Musculoskeletal health and functional capabilities. Research Quarterly for Exercise and Sport, 1995. – V.66. – P. 276-285.

180. Westhoff G. Fertigkeit Lesen – Fernstudieneinheit / G. Westhoff. – München, 1997. – S. 36.

181. Wingerd D. L., Berkman L.F., Brand R.J. A multivariate analysis of health-related practices: A nine-year mortality follow-up to the Alameda County Study. Psychosocial processes and health.- Cambridge: Cambridge university press, 1994. –P. 273-347.

182. Ziebart H. Wege zum verstehen den Lesen [Електронний ресурс]. –Режим доступу : <http://repozytorium.ukw.edu.pl/handle/item/3>